



Loode-Eesti

LÄÄNE-HARJU KOOSTÖÖKOGU

STRATEEGIA 2014–2020



LÄÄNE-HARJU KOOSTÖÖKOGU STRATEEGIA 2014–2020



2015

Sisukord

SISSEJUHATUS	5
1. KOHALIK TEGEVUSGRUPP JA LIIKMESKOND	7
2. TEGEVUSPIIRKONNA KIRJELDUS	8
2.1 Asend, territoorium ja rahvastik	8
2.2 Tööalane pendelränne	9
2.3 Ettevõtlus ja ettevõtlikkus	9
2.4 Puhkemajanduspotentsiaal	10
3. EELMISE STRATEEGIA (2011-2013) Eesmärkide täitmine ja kogemused	11
4. STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS JA KAASAMINE	13
5. TEGEVUSPIIRKONNA OLUKORRA ANALÜÜS	14
6. STRATEEGIA 2014–2020	16
7. STRATEEGIA ELLUVIIMISE KAVA	17
7.1 Meetmete valiku põhjendus	17
7.2 Meetmed, toetatavad tegevused	18
8. STRATEEGIA UUENDUSLIKU JA INTEGREERITUD OLEMUSE KIRJELDUS	24
9. STRATEEGIA SIDUSUS TEISTE ASJAKOHASTE ARENGUDOKUMENTIDEGA	25
10. VÕRGUSTUMINE JA KOOSTÖÖ	27
11. STRATEEGIA RAKENDAMISE JUHTIMINE JA SEIRE	28
11.1 Juhtimine ja töökorraldus	28
11.2 Projektide hindamine	31
11.3 Seire	33
11.4 Strateegia uuendamine	34
12. STRATEEGIA RAHASTAMISKAVA	35
KASUTATUD MATERJALID	36

Strateegias kasutatavad mõisted

5	Elukeskkond –keskkond, kus elavad kohalikud elanikud ning tegutsevad ettevõtjad, vabaühendused ja omavalitsused.
7	
8	Ettevõtte – majandusüksus, mille kaudu ettevõtja tegutseb.
8	Ettevõtja – ettevõtte omanik ja/või selle tegevuse organiseerija ning ettevõtte majandustulemuse eest vastutaja ehk riski kandja.
9	
9	Ettevõtlikkus – suutlikkus näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitada eesmärgid, genereerida ideid ja neid teostada; võtta initsiatiivi ja vastutada algatatud tegevuste eest, teha eesmärkide teostamiseks koostööd teiste inimestega.
10	
11	Ettevõtlus – iseseisev majandus- või kutsetegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine kauba tootmisest, müümisest või vahendamisest, teenuse osutamisest või muust tegevusest, kaasa arvatud loominguine või teaduslik tegevus. Ettevõtluvormid on järgmised: füüsilisest isikust ettevõtja (FIE), aktsiaselts (AS), osaühing (OÜ) ja usaldusühing (UÜ).
13	
14	
16	
17	
17	
18	Kogukond – inimeste kooslus, keda ühendavad näiteks ajalugu, sugulussidemed, ühistegevus, sarnased väärtused ja eluviis. Tavaliselt moodustavad kogukonna lähistikku elavad inimesed (naabruskond), ent kogukond võib olla ka suurem hulk inimesi, kellel on midagi ühist, näiteks rahvus, ideoloogia, huvid.
24	
25	
27	
28	Kogukonnateenus –kogukonna sisene teenus, mida pakutakse ja/või osutatakse liikmetelt liikmetele ja mis lähtub kogukonna vajadustest.
28	
31	Kohalik tegevusgrupp (tegevusgrupp) – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 teise osa III jaotise II peatükis nimetatud kohaliku algatusrühma kohta esitatud nõuetele vastav mittetulundusühing, mille põhikirjaline eesmärk on kohaliku elu arendamine ja mis vastab kohaliku tegevusgrupi kohta kehtestatud nõuetele.
33	
34	
35	
36	

Kohaturundus – koha kujundamine selliseks, et see täidaks oma sihtturgude vajadusi. Kohaturunduse sihtgrupid on kohalikud elanikud, ettevõtted ja külalised.

Koostöö – (1) kahe või enama Eesti kohaliku tegevusgrupi omavaheline koostöö strateegia rakendamiseks (riigisisene koostööprojekt) ning

(2) ühe või enama Eesti kohaliku tegevusgrupi ning ühe või enama väljaspool Eestit või Euroopa Ühendust tegutseva LEADER või LEADERi tunnustega kohaliku tegevusgrupi koostöö strateegia rakendamiseks (riigiväline koostööprojekt).

LEADER (*pr k Liaison Entre Action de Développement de l'Economie Rurale*) – Euroopa Liidu algatusprogramm maaelu arengu ja kohaliku initsiatiivi edendamiseks. Programmi rakendatakse piirkonna arengustrateegia kaudu, mis valmib kohalike inimeste algatusel ja koostöös. Programmi ülesehitus soosib kohalike inimeste algatusvõimet ja teotahet oma kodukoha arendamiseks läbi erinevate võimaluste ja koostöövõrgustike.

Loode-Eesti – Tallinnast läänes paiknev Loode-Eesti on terviklikult arendatav elu- ja külastuspiirkond, kus tegutsevad MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu, MTÜ Kodukant Läänemaa ja MTÜ Nelja Valla Kogu.

Väike- ja keskmise suurusega ettevõtte - väikese- ja keskmise suurusega ettevõtteks (VKE) on alla 250 töötajaga ettevõtted, nendest omakorda loetakse alla 10 töötajaga ettevõtted mikroettevõteteks, alla 50 töötajaga ettevõtted väikeettevõteteks ja alla 250 töötajaga ettevõtted keskmise suurusega ettevõteteks¹.

Partnerlus –suhe kahe või enama osapoole (tegevusgrupi) vahel, hõlmates jagatud vastutust rahastatava projekti teostamisel. Partnerite vahel valitseb avatud ja usalduslik suhe ning tööjaotus, mida kinnitatakse partnerluslepingu või partnerluskinnitusega.

Tegevuspiirkond – tegevusgrupi liikmeks olevate valdade ja kuni 4000 elanikuga linnade territoorium.

Vabaühendus – mittetulundusühendus, mille tegevus ja administratsioon on avalikust võimust ja äriettevõtetest sõltumatud. Vabaühenduste hulka kuuluvad seltsingud, mittetulundusühingud, sihtasutused ja nende katusorganisatsioonid juhul, kui nad pole asutatud avaliku võimu või äriettevõtte poolt selleks, et täita nende poolt

määratletud ülesannet².

Ühisturundus - ettevõtjate individuaalsete eesmärkide saavutamine ühiselt läbiviidavate turundustegevuste kaudu³.

Ühistöö – mitme juriidilise isiku ühine või kooskõlastatud tegutsemine, mis jääb tegevuspiirkonna piiridesse. Ühistöö osapoolteks on avaliku-, era- ja kolmanda sektori esindajad. Ühisprojektide näideteks on ettevõtjate ühisprojektid, kohaliku tegevusgrupi algatatud projektid koostöös piirkonna ettevõtjate või mittetulundusühingutega ning ühisprojektid, mille üheks osanikuks on vähemalt üks kohalik omavalitsus (KOV) või teadus- ja arendusasutus. Ühistöö tulemiks on ühisprojekt. Ühisprojekti partner ei tohi olla ühisprojektitaotluse esitajaga seotud (näiteks sellise MTÜ liige, kes esitab taotluse või ema- ja tütarettvõtted, sama ettevõtte või organisatsiooni juhatuse liikmed või omanikud jne).

1 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:EN:PDF>

2 <http://emsl.ee/sonastik>

3 <https://www.riigiteataja.ee/akt/13006995?leiaKehtiv>



SISSEJUHATUS

MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu (LHKK) on Kernu, Nissi, Padise ja Keila valdade ning Paldiski linna kohalike omavalitsusi, mittetulundusühendusi ja ettevõtjaid ühendav avalikes huvides tegutsev vabaühendus. Tegevusgrupp tegutseb aastast 2006. LHKK piirkond on osa Loode-Eestist.

LHKK strateegia 2014–2020 on aluseks Loode-Eesti piirkonna ja kohaliku tegevusgrupi terviklikuks ja tasakaalustatud arendamiseks. Peamine väljakutse perioodil 2014–2020 on piirkonna kui terviku jaoks selgesti mõõdetava mõju saavutamine piirkonnale olulistes valdkondades. Strateegia on kinnitatud LHKK üldkoosoleku poolt 11. juunil 2015

Strateegia on koostatud läbimõeldud tegevusplaani ning põhjalike sisendi kogumise ja kaasamistegevuste kogumina. Protsess toimus koostöös tegevuspiirkonna ettevõtjate, vabaühenduste ja kohalike omavalitsustega, kasutatud on asjatundlikku ja mitmekülgset ekspertteavet. Strateegia tuumaks on selle strateegiline üld-eesmärk – „**Loode-Eesti on tuntud ning hinnatud elu- ja külustuskeskond**“. Eesmärgis peegeldub piirkonna eripära, mis tuleneb paiknemisest pealinnaregiooni vahetus läheduses ning külgnemisest kõrge puhkemajandusliku potentsiaaliga põhjarannikuga.

Eesmärgini jõudmiseks on välja töötatud neli omavahel sidustatud toetusmeedet:

1. Ettevõtlus ja ettevõtlikkus (koosneb kahest alameetmest: 1.1 ettevõtlikkus; 1.2 tooted ja teenused) on uue strateegia rakendamise perioodi kõige mahukam toetusmeede – 40% toetusvahenditest. Ettevõtlikkuse alameetme kaudu soo-

vime aidata kaasa ettevõtlusteadlike, aktiivsete ja koostöövalmite kogukondade tekkimisele ja arenemisele. Toetust saavad koolitused, uuringud ja muud ettevõtlikkust arendavad tegevused. Toodete ja teenuste alameetmesse ootame äriplaani kaudu hoolikalt läbimõeldud ning jätkusuutlikke arendus- ja investeringuprojekte nii äri- kui vabaühendustelt.

2. Elukeskkonna meetmesse (koosneb kahest alameetmest: 2.1 kogukond; 2.2 elukeskkond) suuname 30% strateegia rakendamise perioodi toetusvahenditest. Kogukonna alameetme kaudu soovime saavutada, et meie kogukonnad tunnevad oma kodukohta ja oskavad seda hoida. Toetatakse koolitusi, uuringuid, uurimusi ja koostöötegevusi. Elukeskkonna alameetmega toetame investeringuprojekte, mis aitavad muuta piirkonda korrastatumaks ja turvalisemaks.
3. Loode-Eesti (kohaturundusmeede) on piirkonna jaoks uuenduslik meede, mis keskendub kogu Loode-Eesti piirkonna kohaturundusstrateegia edasiarendamisele ja elluviimisele tihedas koostöös partneritega erinevatest sektoritest nii koostöökogu tegevuspiirkonnas kui väljaspool. Meetme tarbeks nähakse ette 20% strateegia rakendamise perioodi toetusvahenditest.
4. Koostöömeede on meede, mille kaudu toetatakse LEADER-tegevusgruppide riigisest ja rahvusvahelist koostööd selliselt, et see aitaks kaasa käesoleva strateegia üldeesmärgi saavutamisele. Koostöömeetme eelarvesse suunatakse 10% strateegia ettevalmistamise perioodi toetusvahenditest.

Meetmete ülesehitusel on tähtsal kohal alljärgnevad põhimõtted:

- meetmetevaheline sidusus ning panustamine üldeesmärgi saavutamisse,
- sünergia ja dubleerimise vältimine sihtgrupile suunatud teiste toetusvõimalustega,
- tegevuste piirkonnaülene mõju ühis- ja koostöö rakendamisel Loode-Eesti arendamis protsessis.

Käesolev strategiadokument kirjeldab esmalt tegevusgruppi ja tegevuspiirkonda (peatükid 1 ja 2), seejärel annab ülevaate eelmisest strateegia rakendusperioodist (peatükk 3) ning kirjeldab käesoleva strateegia koostamise protsessi (peatükk 4). Koostamisprotsessi käigus toimunud olukorra analüüsi olulisemaid tulemusi tutvustame strateegia 5. peatükis. Analüüsi tulemustel põhinevad strateegia olulisemad rakendusosad on peatükkides 6 ja 7, kirjeldades strateegilisi eesmärke, nendest tuletatud toetusmeetmeid ning meetmete rakendamise aluseid. Peatükid 8 ja 9 toovad välja strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse, kirjeldades selle sidusust teiste asjakohaste arengudokumentidega. Strateegia viimastes peatükkides antakse ülevaate selle edaspidise rakendamise põhisuundadest – 10. peatükk toob välja võrgustumise ja koostöö põhialused, 11. peatükk kirjeldab juhtimis- ja seiresüsteemi ning 12. peatükk sisaldab strateegia rahastamiskava.



1. KOHALIK TEGEVUSGRUPP JA LIIKMESKOND

Kohalik tegevusgrupp moodustati 9. juunil 2006. aastal. Algselt kuulus tegevusgruppi koosseisu neli valda – Kernu, Nissi, Padise ja Vasalemma. 2009. aastal liitus tegevusgrupiga Keila vald ning 2014 Paldiski linn.

Tegevusgrupi missiooniks on piirkonna elu edendamine kodanikuühenduste, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste koostöös ning algatuste toetamine ja elluviimine LEADER põhimõtteid (strateegiate väljatöötamine ja rakendamine alt üles, avaliku ja erasektori kohalik partnerlus, integreeritud ja mitut valdkonda hõlmavad meetmed, uuendused, koostöö, võrgustikutöö ning piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad) rakendades. Tegevusgrupil on oluline roll kolme sektori (avalik, era- ja kolmas sektor) esindajate kaasamisel ühiselt seatud eesmärkide nimel üheskoos töötamise.

Oma missiooni täitmisel piirkondliku arendusorganisatsioonina on tegevusgrupil kui organisatsioonil neli põhifunktsiooni: nõustamine, projektijuhtimine, seire ja kommunikatsioon. Nende ülesannetega loob LHKK oma liikmetele ja kogukonnale lisaväärtust.

Tegevusgrupil oli 31.03.2015 seisuga 84 liiget, kellest kuus olid kohalikud omavalitsused, 34 ettevõtteid ning 44 MTÜd ja SAd (Tabel 1). Tegevusgrupi liikmete arv piirkonna 1000 elaniku kohta oli 4,4.

Tabel 1. Tegevusgrupi liikmed (seisuga 31.03.2015).

	Keila vald	Kernu vald	Nissi vald	Padise vald	Paldiski linn	Vasalemma vald	Kokku
Kohalike omavalitsuste arv	1	1	1	1	1	1	6
Ettevõtete arv	11	6	3	9	1	4	34
MTÜ ja SA arv	11	11	5	11	3	3	44
KOKKU	23	18	9	21	5	8	84

Enamus ettevõtteid tegeles teenindusega (84% ettevõtetest; peamiselt ehitus-, kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus), aga oli ka töötlemise (13% ettevõtetest; toiduainete töötlemine, tekstiili- ja metallitööstus) ja põllumajandusega tegelevaid ettevõtteid (3% ettevõtetest). Enamus MTÜdest ja SAdest tegeles vaba aja sisustamisega (38% kodanikuühendustest) ning piirkondliku elu edendamise ja toetamisega (33%).

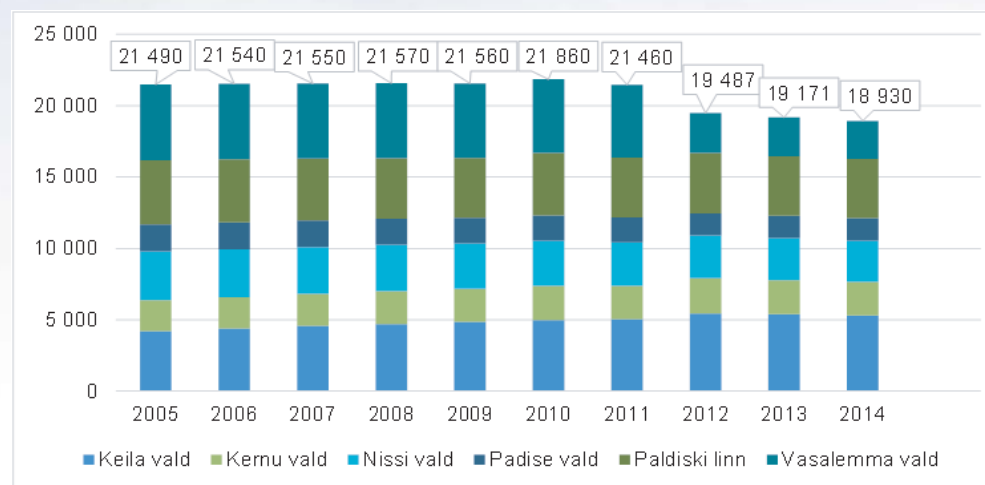
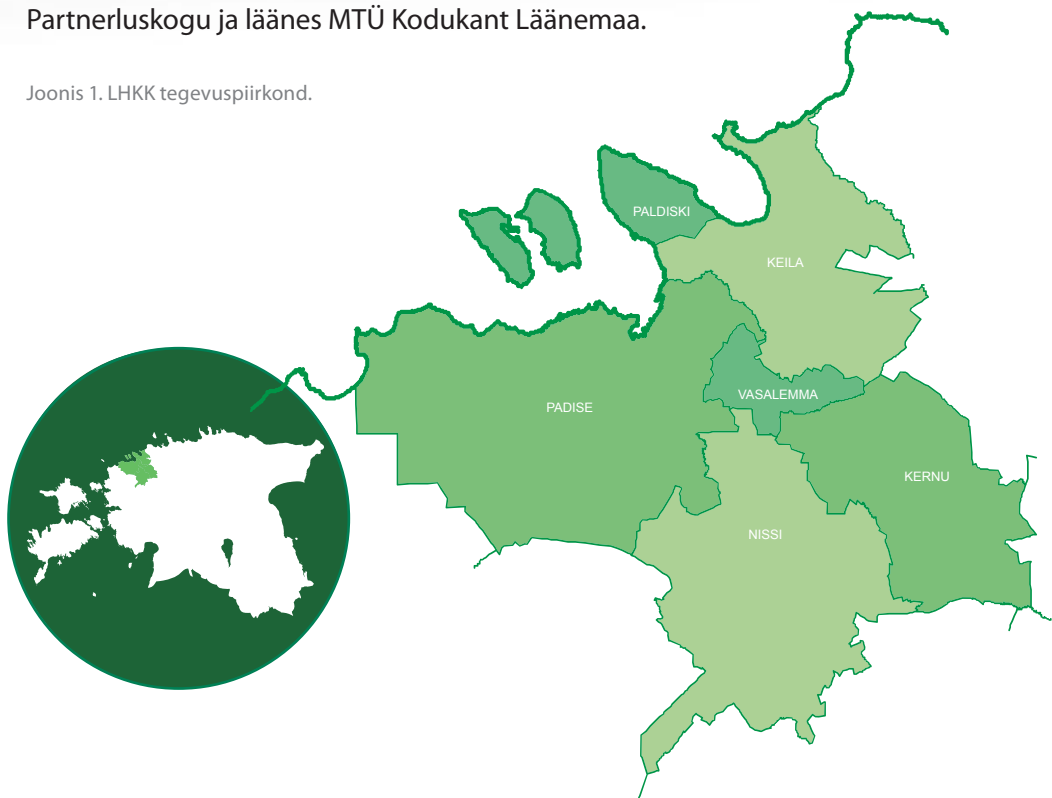
2. TEGEVUSPIIRKONNA KIRJELDUS

Koostöökogu tegevuspiirkonda iseloomustab ühtne geograafiline asend, ajalugu ja sotsiaal-majanduslikud protsessid. Tegevuspiirkond on üks osa Tallinna tagamaast, kus toimub aktiivne eeslinnastumine ja elanike pendelränne.

2.1 Asend, territoorium ja rahvastik

LHKK tegevuspiirkond asub Loode-Eestis Harjumaal ning hõlmab endas kuut kohalikku omavalitsust (Joonis 1). Keila vald, Paldiski linn ja Padise vald külgnevad Läänemerega. LHKK naabriteks on idas MTÜ Nelja Valla Kogu, lõunas MTÜ Raplamaa Partnerluskogu ja läänes MTÜ Kodukant Läänemaa.

Joonis 1. LHKK tegevuspiirkond.



Joonis 2. Rahvaarvu muutus, 2005–2014. Allikas: Statistikaamet

LHKK tegevuspiirkonna pindala on 1 084,1 km² ning rahvaarv 18 745 elanikku (2015. aasta seisuga). Pindalalt kõige suurem on Padise vald (366,6 km²) ning kõige väiksem Vasalemma vald (38,7 km²). Tegevuspiirkonnas on väga erinev asustustihedus. Keskmise asustustihedus on 17,5 inimest km² kohta.

Aastatel 2005–2011 püsis tegevuspiirkonna elanike arv suhteliselt muutumatuna (Joonis 2). Alates 2012. aastast hakkas elanike arv vähenema. Oluliselt mõjutasid seda protsessi Tallinna poolt sissekirjutuse alusel kehtestatud soodustused ning vangla reorganiseerimine Vasalemma vallas (vangla elanikud olid arvatud kohalike elanike hulka).

Alates 2010. aastast on sündide arv hakanud vähenema ning viimasel kümnel aastal on surmade arv ületanud sündide arvu. Aastate jooksul on toimunud tööealise elanikkonna (vanuses 15-64 aastat) osatähtsuse langus vanemaealiste (65-aastate ja vanemate) ning laste (kuni 14-aastased) osatähtsuse kasvu arvelt. Loomulik rahvastiku taastootmine on piirkonnas negatiivne ja rahvastiku üldise vananemise taustal on see trend jätkuv.

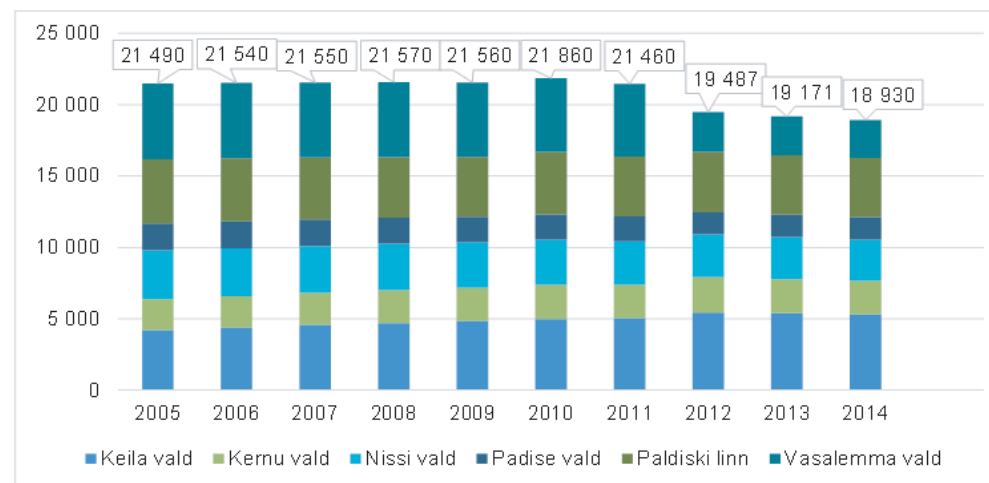
2.2 Tööalane pendelränne

LHKK tegevuspiirkonna tööelist elanikkonda iseloomustab väga kõrge mobiilsus. Mobiilsust soodustab asjaolu, et tegevuspiirkonda läbivad mitmed tähtsad maanteed ja raudtee, mis teevad piirkonna logistiliselt hästi ligipääsetavaks. Tõmbekeskuste (Tallinn, Keila linn) lähedus annab tööealisele elanikkonnale võimaluse töötada keskmisest kõrgemalt tasustatud töökohtadel (Eesti keskmisest pisut kõrgem brutokuutulu). Tegevuspiirkonna elanike töökohad asuvad suuremal määral Tallinnas (hõivatud 2235 tegevuspiirkonna tööelist elanikku) ja Keilas (1059)⁴. Kohalike ettevõtjate sõnul⁵ on enamik palgalistest töötajatest kohalikud elanikud, kuid arvestataval määral on ka kaugemate piirkondade elanikke. Tegevuspiirkonnavälistes tõmbekeskustes töötavate inimeste osakaal piirkonna tööeliste elanike seas on 10-27% - kõige madalam on see Padise vallas (10%) ning kõige kõrgem Keila vallas (27%). Esineb ka vastupidist tööalast pendelrännet: piirkonnas asuvatel töökohtadel töötavad teiste omavalitsuste elanikud. Tegevuspiirkonnas käib tööil kõige enam elanikke Tallinnast (675 inimest; töötavad peamiselt Paldiski linnas, Vasalemma ja Keila valdades) ning Keila linnast (264 inimest; töötavad peamiselt Keila vallas).

2.3 Ettevõtlus ja ettevõtlikkus

Tegevuspiirkond on majanduslikult aktiivne. Sarnaselt Eestile tervikuna kasvab pidevalt tegevuspiirkonna ettevõtete arv. Aastatel 2005–2013 kasvas suhteliselt

võrdses tempos nii füüsilisest isikust ettevõtjate, osaühingute kui ka mittetulundusühingute arv (Joonis 3). 2013. aastal oli tegevuspiirkonna kõige levinum ettevõtluvorm osaühing ning kasumit mitte taotlevatest ühendustest mittetulundusühing. Tegevuspiirkonna ettevõtted on valdavalt mikroettevõtted (96% ettevõtetest). Ülejäänud ettevõtted on väike- (3%) ja keskmise suurusega ettevõtted (1%). Ettevõtlikusitluse tulemustest (LHKK, Faktum&Ariko 2015) ilmnes, et mikroettevõtete teenuste ja toodete turust enamuse moodustab Eesti turg. Eksportturgude osatähtsus on tagasihoidlik.



Joonis 3. Ettevõtete ja vabaühenduste arv juriidilise vormi lõikes, 2005–2013. Allikas: Statistikaamet

Ettevõtlusaktiivsus (ettevõtete arv 1000 elaniku kohta) on tegevuspiirkonnas viimastel aastatel kasvanud (50,6 ettevõtet 1000 elaniku kohta, tabel 2), kuid jääb nii Harjumaa (106,9) kui ka Eesti keskmisele (85,4) märgatavalt alla. 2013. aastal oli ettevõtlusaktiivseim piirkond Padise vald (77,0) ning ettevõtlusaktiivsus oli kõige madalam Paldiski linnas (28,1).

2015. aasta alguses koostöös OÜ-ga Faktum & Arikoettevõtluuuringu läbi viimise käigus selgus, et piirkonna mikroettevõtete sihtgrupid- ja turud koosnevad peamiselt Eesti elanikkonnast ja teistest Eesti ettevõtetest. Eksportturgude osakaal on suhteliselt tagasihoidlik.

⁴ Eestis hõivatud elukoha ja töökoha analüüs. REL 2011.
⁵ Ettevõtlikusitluse tulemused. LHKK, Faktum&Ariko. 2015.

	Keila vald	Kernu vald	Nissi vald	Padise vald	Paldiski linn	Vasalemma vald	Kokku
Ettevõtlusaktiivsus	63,5	59,7	55,9	77,0	28,1	30,5	50,6
MTÜde ja SAde arv 1000 elaniku kohta	29,5	39,3	21,1	21,6	26,4	15,4	26,1

Tabel 2. Ettevõtlusaktiivsus ehk ettevõtete arv, MTÜde ja SAde arv 1000 elaniku kohta 2013. aastal.
Allikas: Statistikaamet, töö koostaja arvutused

Uute toodete turule toomist kavandab 30% ettevõtetest. Töökohtade loomise kavatsuste osas on piirkonna ettevõtjad valdavalt konservatiivsed - tulevikuplaanina märgiti enamasti 1-5 uue töökoha loomist. Järgneva 5 aasta jooksul vajaksid ettevõtjad endi hinnangul enam finantseeringuid uutesse tootmisvahenditesse või uute äriideede teostamiseks. Enamik küsitlenuist on oma ettevõttega praegu rahul, kuigi hindavad samas, et üht-teist tuleks muuta. Rahulolematuid oli kokku 24% ja pooled neist ei tea, kuidas muutusi teha. Kokkuvõttes on muutuste vajaduse tunnetamine üsna läbiv. Ettevõtluse arenguga seotud meetme kavandamisel arvestati asjaoluga, et lisaks investeeringutoetusele on piirkonna ettevõtjatele oluline toetus arendustegevusteks.

Kuigi majandustegevuse koondumine Tallinna ja Harjumaale pidurdas kiire majanduskasvuga aastatel piirkondlikku mittetulundustegevust ning tegevuspiirkonnas võib täheldada nõrka kogukondlikku identiteeti⁶, on tegevuspiirkonnas 1000 elaniku kohta 26,1 MTÜd ja SA, mis on Eesti keskmisest näitajast (22,1) pisut kõrgem.

Ehkki ettevõtlusaktiivsuse kasvu võib ennustada ka lähiaastatel, on tõmbekeskuste lähedus, majandustegevuse koondumine Tallinna ja selle ümbrusesse ning elanikkonna suhteliselt kõrge pendelrände määr mõjunud pärssivalt tegevuspiirkonna elanike ettevõtlusaktiivsusele ja ettevõtlikkusele. Tegevuspiirkonnas on vajadus elanike innustamise, piirkondlikest eripäradest ülevaate saamise ning elanike teadmiste ja oskuste arendamise järele valdkondades, mis aitavad paremini

kasutada piirkonna eripära vajalike toodete ja teenuste arendamisel. Ettevõtluse ja ettevõtlikkuse arendamisel on oluliseks eeltingimusteks ka asjakohaste sotsiaalteenuste arendamine (lastehoid, hooldusteenused, eakate ja puuetega inimeste sotsiaalhoolekanne ja hariduslike erivajadustega laste probleemide lahendamine), mis pakuvad tööjõuturul ja ettevõtluses aktiivsetele inimestele vajalikke tugiteenuseid ning suurendavad piirkonna sotsiaalset sidusust.

2.4 Puhkemajanduspotentsiaal

Tegevuspiirkond piirneb merega ning on rikas loodus-, ajaloo- ja kultuuriobjektide poolest. Tegevuspiirkonna puhkemajanduslik potentsiaal on väga kõrge – pikk rannajoon, liivased supelrannad, ulatuslikud loodus- ja metsamaastikud, vaatamisväärsused, maastikukaitsealad, maalilised siseveekogud, arhitektuuri- ja ajaloomälestised. Tallinna lähedus ja head transpordihendused muudavad piirkonna nii sise- kui ka väliskülalistele hõlpsalt kättesaadavaks. Puhkemajandusvaldkonnas tegutseb mitmeid majutus-, toitlustus- ja meelelahutusettevõtteid, kuid hinnanguliselt ei ole puhkemajanduspotentsiaal otstarbekal määral rakendatud. Oluline on ühendada olemasolevad ajaloo-, kultuuri- ja loodusobjektid terviklikeks turismiprogrammideks, tugevdada ühistööd piirkonna ettevõtjate ja organisatsioonide vahel ning selle alusel edendada kohaturundust. Lääne-Harju Koostöökogu ei käsitle puhkemajandust kitsalt turismile orienteerituna, vaid lähtub 2014 kinnitatud kohaturunduse strateegiast. Strateegia visioonina pakub Loode- Eesti väärtuslikku elukeskkonda nutikatele, aktiivsetele ja ühtehoidvatele kogukondadele ning turvalist, maalähedast ning rahulikku elustiili hindavatele inimestele. Kohalikud ja piirkonna külastajad mõistavad ja jagavad kokkuleppelisi väärtuseid. Käesoleva strateegia koostamise jooksul on saanud kinnitust vajadus panustada kohaturunduse strateegia edasiarendamisse ja elluviimisesse.

6 Kodanikuühenduste hetkeseis ja arenguplaanid Harjumaal. Harjumaal Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. 2009.



3. EELMISE STRATEEGIA (2011-2013) EESMÄRKIDE TÄITMINE JA KOGEMUSED

Eelmisel perioodil kehtinud LHKK strateegias 2011–2013 oli määratletud järgmine peaesmärk: sotsiaalsete võrgustike, kohalike teenuste ja infrastruktuuri arendamise kaudu on loodud elamisväärne ning atraktiivne elu- ja külastuskeskkond, mis pakub elanikele töö- ja huvitegevuse võimalusi piirkonnas kohapeal.

Peaesmärgi saavutamiseks oli seatud kolm alaeesmärki:

1. tugev identiteet läbi kogukondade sidustamise ja seltsitegevuse jätkusuutlikkuse suurendamise;
2. suurenenud elanike rahulolu läbi kohalike teenuste mitmekesistamise ja kättesaadavuse parandamise;
3. atraktiivne elu- ja külastuskeskkond läbi elu- ja looduskeskkonna tingimuste parandamise.

Peaesmärk ja alaeesmärgid viidi ellu nelja toetusmeetme kaudu:

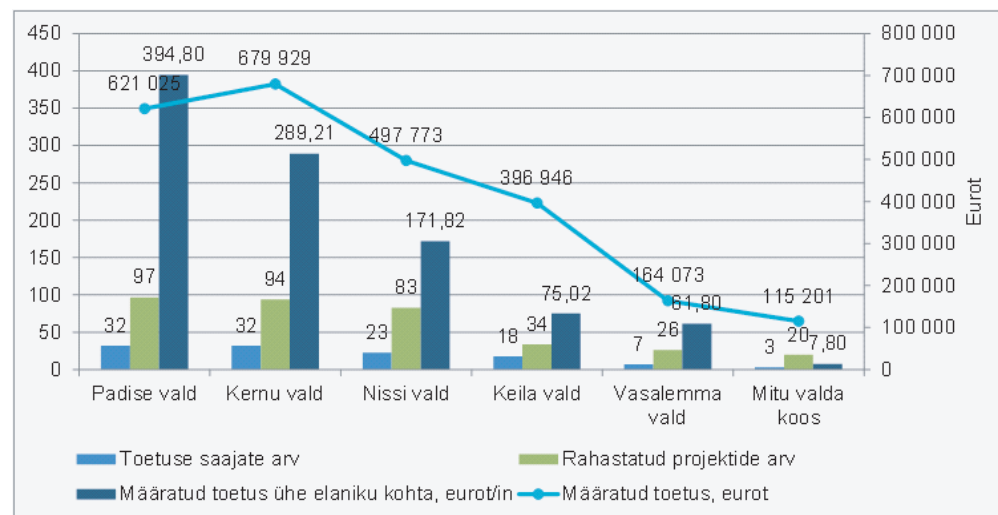
- I meede – investeeringuprojektide ettevalmistamine
- II meede – ühistegevuse ja kogukonna arendamine
- III meede – teenuste arendamine
- IV meede – elukeskkonna arendamine

Perioodil 2009–2014 esitati LHKK piirkonnast PRIAle 356 projekti, millest heakskiidu said 354 projekti. Määratud toetuste summa oli 2,5 miljonit eurot, millest seisuga 21.05.2015 oli välja makstud 83,53%. Heakskiidetud projektidega planeeriti investeerida piirkonda 3,2 miljonit eurot. Lisaks strateegia rakendamise toetusele kasutati kohaliku tegevusgrupi administreerimise toetust (määratud toetus oli

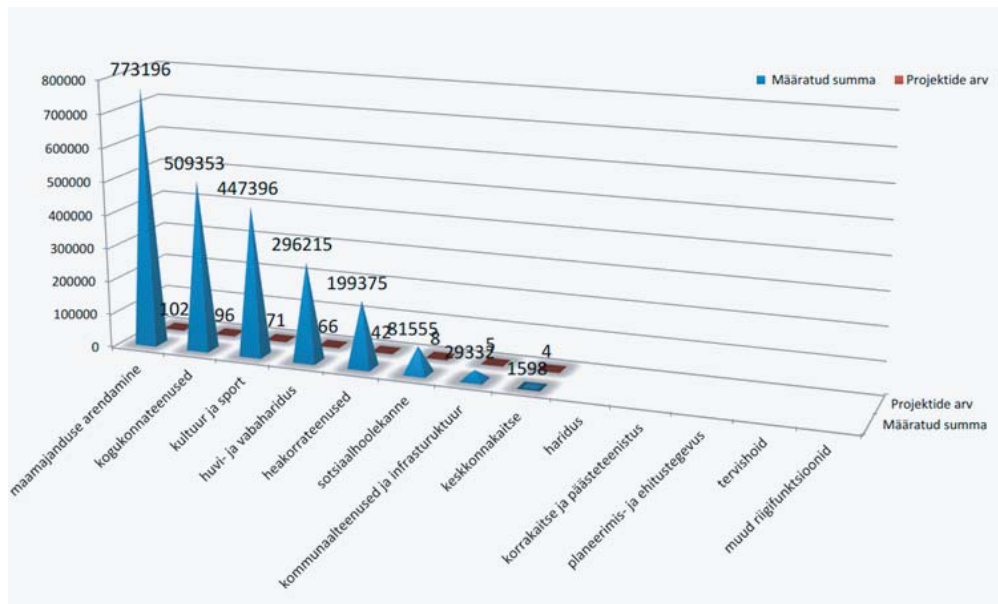
0,5 miljonit eurot).

Rahastatud projektide arvu ja määratud toetuse järgi olid kõige aktiivsemad toetuse taotlejad Padise ja Kernu vallas (Joonis 4). Nimetatud valdades oli ka määratud toetus ühe elaniku kohta kõrge (vastavalt 395 ja 289 eurot elaniku kohta). Taotlejate aktiivsus oli madalaim Vasalemma vallas. Kogu piirkonda katvaid projekte oli 20, kus peamiseks toetuse saajaks oli LHKK (15 projekti).

Toetuste jagunemist valdkonniti iseloomustab joonis 5 – valdav osa toetustest on määratud maamajanduse arendamise, kogukonnateenuste ning kultuuri- ja spordiga seotud taotlustele.



Joonis 4. Eelmisel perioodil (2009–2014) LHKK strateegia rakendumine KOV lõikes. Allikas: Eesti Maaülikooli andmebaas, LHKK andmebaas



Joonis 5. LEADER projektide jagunemine teenuste valdkondade vahel. 2009-2014 perioodil rahastatud projektid: määratud summa ja projektide arv

Tuginedes LEADER-meetme kohalike tegevusgruppide strateegiate vahehindamise tarbeks tehtud LHKK hindamistabelile võib väita, et perioodil 2009-2010 oli tegevuspiirkonnas probleemiks projektitoetuste fookuse seadmine. Visiooni ja strateegiliste prioriteetide osas numbrilised ja mõõdetavad eesmärgid puudusid. Sihttasemed olid seatud meetme väljund- ja osaliselt ka tulemusnäitajatele. Mõjunäitajad puudusid. Määratletud olid sihttasemed ja periood, mille jooksul plaaniti eesmärk saavutada. Puudusid ka näitajate algtasemed ja mõõtmise seire kord. Strateegia seire ja sisehindamine oli minimaalne (kord aastas väljundnäitajate osas). Vahehindamisel hinnati LHKK strateegia rakendamisega saavutatud tulemusi ja mõju pigem eba-piisavaks, kuna sihttasemete saavutamist tegevusgrupis ei analüüsitud. Siinjuures tuleb tähele panna, et negatiivne hinnang on põhjustatud formaalsest asjaolust, et eelmise strateegia koostamisel ei seatud üles kvalitatiivset hinnangut võimaldavat seiresüsteemi.

Alates 2011. aastast rakendati meetmete seiresüsteemi, kus esimesele meetmele oli loodud üks, teisele meetmele viis, kolmandale meetmele neli ja neljandale meetmele kolm väljund-näitajat. Väljundnäitajate alusel saab järeldada, et sihttasemed ületati järgmiste näitajate osas: heaks kiidetud projektide arv, investeeringute maht, parandatud või rajatud objektide arv, läbiviidud ühistegevuste arv ja ühistegevustes osalenute arv (mõõdikud puudutavad kõiki meetmeid). Sihttasemed jäid saavutamata teise meetme (ühistegevuse ja keskkonna arendamine) näitajate tunnustatud sädeinimeste arv (saavutati 83% eesmärgist) ja heakorra-tegevuste arv (75%) ning kolmanda meetme (kohalike teenuste arendamine) näitajate investeeringute maht (64%) ja koolitatud isikute arv (67%) osades. Kuna tegemist oli esma-kordse sihttasemete määramisega, siis puudus nende seadmise ajal nii piisav informatsioon kui ka kogemus realistlike ja põhjustatud sihttasemete määramiseks. Näitajaid mõjutavate tegevuste sisu ja dünaamika põhjal võib järeldada, et teatud näitajate lõikes nende saavutamise vajadus (nt tunnustatud sädeinimeste arv) või taotluskoormuse kasv strateegia-perioodi lõpus enne sihttaseme saavutamist (investeeringute maht) ammen-dusid.

Eelmise perioodi positiivsed kogemused olid järgmised:

- Piirkondliku strateegia rakendamisega seotud info oli kättesaadav ning kohaliku tegevusgrupi töökorraldus oli avatud ja läbipaistev.
- Tegevusgrupp panustas valdkondadevahelisse koostöösse, mis toimus hästi läbi ühiste projektide.

4. STRATEEGIA KOOSTAMISE PROTSESS JA KAASAMINE

LHKK strateegia 2014–2020 koostamise protsess on olnud pikaajaline, läbimõeldud, kaasav ning dünaamiliselt ja loogiliselt arenev. Strateegia koostamise esimeste tegevustega alustati 2013. aastal (Lisa 1). Erinevate sihtgruppide kaasamise ja sidustamise ning laia valiku kaasamise meetodite kombineerimisega on jõutud piirkonna arenguvajadustele ning sihtrühmade ootustele vastavate lahendusteni. Lisaks sihtgruppide kaasamisele on strateegia koostamiseks vajalikku infot kogutud erinevate analüüside ja uuringutega, nt väliskeskonna analüüs (OÜ Vesterra, 2013), toetusvõimaluste analüüs (SA Harjumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, 2015) ja piirkonna ettevõtlusuuring (OÜ Faktum & Ariko, 2015).

Tegevuspiirkonna strateegia koostamise protsessis oli erinevate sihtgruppide kaasamine ja nendelt sisendi saamine üks peamisi eesmärke, et kavandatav vastaks tegelikele vajadustele ning keskenduks ühishuvide elluviimisele.

Kaasamise tasemed:

Esimene tase (informeerimine): kaasamise eesmärk oli sihtrühmade teavitamine. Kasutati kogu strateegiaperioodi jooksul. Avalikkusele, LHKK liikmetele ja partneritele anti objektiivset ning tasakaalustatud informatsiooni sellest, mis tehtud ja mis teoksil. Kaasamise meetoditena kasutasime LHKK kodulehekülge www.vomentaga.ee, FB-kodulehekülge ning veebruaris 2015 välja antud ajalehte „Lood Loodest“⁷.

Teine tase (konsulteerimine): konsulteerimine tagasiside saamiseks, sh arvamusuuringud, küsimustikud, kirjalik konsulteerimine; fookusgruppide uuring, konsulteerimine mõtte-vahetuseks, sh mitteametlik konsulteerimine, nõuandvad kogud,

fookusrühmad, kodanike ümarlauad, ettevõtete ümarlauad, töörühmad, seminarid ja konverentsid. Kaasamise eesmärk oli info kogumine olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta ning huvigrupilt tagasiside saamine lahendusvariantidele või otsustele. Konsulteerimine toimus ka suunal huvigrupp – LHKK tegevusgrupp. Kaasamise meetoditena kasutasime arvamusuuringu läbiviimist esindusliku sotsioloogilise valimi seas, sektoripõhiseid fookusgrupi intervjuusid, ekspertintervjuusid ning valdkondlikke arutelusid.

Kolmas tase (võimustamine): aktiivne osalemine, sh kodanike foorumid, seminarid, konverentsid, ümarlauad jm strateegia uuendamise ja rakendamisega seotud asjaosaliste arvamuste ning ettepanekute koondamise viisid. Toimised aktiivsed partnerlussuhted nii otsuse kujunemise kui ka selle rakendamise etappides. Kaasamise meetoditena kasutasime strateegiafoorumeid (viisime läbi kolm strateegiafoorumit) ning vahetult enne üldkoosoleku poolt strateegia heakskiitmist koondasime ühte dokumenti liikmeskonnalt saadud sellekohase kirjaliku tagasiside.



7 http://issuu.com/kadritillemann/docs/lood_loodest



5. TEGEVUSPIIRKONNA OLUKORRA ANALÜÜS

Tegevuspiirkonna probleemide ja vajaduste analüüsi aluseks on eelmise perioodi sise- ja väliskeskonna, asjakohaste strateegiliste arengudokumentide ja tegevuspiirkonna kohalike omavalitsuste arengukavade analüüs ning piirkondlike ümarlaudade, fookusgruppide intervjuude, strateegiaseminaride, konverentside ja arutelude tulemused, milleni jõuti koostöös siht- ja sidusrühmade, valdkondlike ekspertide ja teiste partneritega (Lisa1).

Igas LHKKga ühinenud omavalitsuses on sarnaseid probleeme, mida lahendada ja vajadusi, mida rahuldada ning järgmisel strateegiaperioodil on otstarbekas ühiste jõudude ja ressursside targa kasutamisega elukeskkonda parendada, saavutamaks piirkonna tasakaalustatud ning kõiki osapooli rahuldav areng.

Seoses paiknemisega Tallinna vahetus läheduses on tegevuspiirkonna üheks väljakutseks ettevõtlikkuse ja ettevõtlusaktiivsuse suurendamine. Seda on võimalik saavutada kogukonna identiteedi tugevdades, kokkukuulumistunnet ning teadmisi ja oskusi suurendades. Kohalikele elanikele suunatud ettevõtlikkust, kodukoha teadlikkust ning ettevõtlust arendavatel ja ettevõtjate vajadusi arvestavatel koolitustel ning kohalikkude eripära kajastavatel uuringutel on seetõttu väga oluline koht.

Elukeskkonna arendamise seisukohast on tarvis toetada avalikus kasutuses olevate objektide ja kogukonnateenuste (tugiteenused, turvalisust suurendavad teenused, avaliku kasutusega puhkealad jms) parendamist ja/või rajamist, et säiliks elanikkond. Samuti on vaja korrastada teenuste mahtu ja kvaliteeti sõltuvalt sihtgrupi suuruse muutustest.

Tänu Tallinna lähedusele ja looduslikele eeldusele on tegevuspiirkonnal kõrge puhkemajanduspotentsiaal. Siin asuvad rohkearvulised ajaloo- ja kultuuripärandi objektid, kaunis ja rikkalik loodus (meri, metsad, sood ja rabad), mis pakub häid vaba aja veetmise võimalusi ja teeb piirkonna nii kohalikele elanikele kui küllastajatele huvipakkuvaks ning loob suurepärased eeldused puhkemajanduse ja turismiga seotud ettevõtluse arenguks. Oluline on siduda tegevuspiirkonna loodus- ja kultuuriobjektid viidastatud turismimarsruutideks.

Esmane arengupotentsiaali analüüs koostati 2014. aastal, mida hiljem (2015. aastal) täiendati. Analüüside ja strateegia raames toimunud erinevatelt üritustelt saadud sisendite baasil on koostatud LHKK piirkonna SWOT analüüs (Tabel 3).

Arengupotentsiaali analüüsist tulenevalt on tegevuspiirkonnal järgmised arenguülesanded:

1. Kogukonna, ettevõtete ja kohalike omavalitsuste omavahelise ühistöö laiendamise, ühiste teemade ja projektide väljatöötamine sihtgruppide seni väljendatud ootuste ja vajaduste täitmiseks ning piirkonna tasakaalustatud arendamiseks.
2. Ressursside (inim-, kultuuri- ja loodusressursside) kaardistamine (alusuurinud) ning säästlik ja otstarbekas kasutamine.
3. otsiaal- ja kogukonnateenuste, sh turvateenused, ühistöös arendamine.
4. Kodanikuaktiivsuse suurendamine ja kogukonna liidrite kasvatamine.
5. Ettevõtlikkuse ja ettevõtjate vahelise ühistöö edendamise olemasolevate toodete ja teenuste parendamiseks ning uute toodete ja teenuste loomiseks (sh transpordivõrk ja logistika).

6. Mainet kujundavate ja kogukondi ühendavate ettevõtmiste väljaarendamine ja propageerimine LHKK eestvedamisel.
7. Piirkonna ühtlustatud ja tasakaalustatud arengu tagamine läbi ettevõtlikkuse ja ühisturunduse, sh kohaturunduse.
8. Loode-Eesti kaubamärgi toodete ja teenuste ning ühisturunduse edendamise.

Arenguülesannete täitmisel ja rahastamisel on lähtunud põhimõttest, et toetus LEADER programmist on võimalik, kui muudest programmidest ja fondidest sama tegevust toetatakse vähe või ei toetata üldse.

Tabel 3. LHKK piirkonna SWOT analüüs.

Tugevused	Nõrkused
<p>Tegevuspiirkond on ligitõmbav ja terviklik elamis-, puhke- ja külastuspiirkond Loode-Eestis.</p> <p>Mitmekesine elukeskkond, kultuuri- ja loodus-pärlite olemasolu (mõisad, kirikud, klooster, liivane mererand, väikesaared, liigirikad metsad) on kasvatanud elanikes identiteeti ja meelitab piirkonda puhkajaid.</p> <p>Piirkonna elanikkond on suhteliselt püsiv. Elanikkond väärtustab oma elukeskkonda.</p> <p>Tõmbekeskuste lähedus ja hea juurdepääs tõmbekeskustele.</p>	<p>Nõrk koostöö piirkonna kogukondade, kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ja LHKK vahel.</p> <p>Liidrite vähene juurdekasv, praeguste „sädeinimeste“ väsimine, madal projektide kirjutamise aktiivsus.</p> <p>Kohalikke kultuuri- ja looduspärlie ei ole ühendatud terviklikuks Loode-Eesti kohaidentiteedi kandjaks.</p> <p>Ühisturundus, sh kohaturundus, puudub.</p> <p>Nõrk transpordiühendus piirkonna tõmbekeskuste vahel takistab piirkonnasiseste võrgustike teket.</p> <p>Elanikkonna teadmisi/oskusi, võimeid ja suutlikkust pole välja selgitatud..</p>
Võimalused	Ohud
<p>Loode-Eesti kui avastamata pärl.</p> <p>Loode-Eesti elu-, ettevõtlus- ja külastus-keskkonna arendamine kaasatud siht- ja sidusgruppide toel.</p> <p>Piirkonna arenguks vajalike uuringute teostamine.</p> <p>Võimalike rahastusallikate aktiivne kasutamine kogukondade, kohalike omavalitsuste, ettevõtete ja kogu piirkonna elukeskkonna ühtlustatud arendamiseks.</p> <p>LHKK kui Loode-Eesti strateegilise keskpunkti võrgustamine naaberpiirkondadega ja välispartneritega ühiste strateegiliste eesmärkide saavutamiseks</p>	<p>Tasakaalustatud regionaalpoliitika puudumine suurendab ääremaastumist ja seega ka elanikkonna vananemist.</p> <p>Tallinna lähedus vähendab tööealiste sidusust kodukohaga.</p> <p>Keskhariduse kättesaadavuse vähenemine maapiirkondades põhjustab aktiivsete noorte perede lahkumist piirkonnast (ja toob kaasa elanikkonna vananemise).</p>

SWOT analüüsi tulemusena selgusid alljärgnevad arendusvaldkonnad, mis võeti aluseks strateegiliste eesmärkide seadmisel:

- piirkonna ühise identiteedi loomine, turvatunde kindlustamine;
- kodanike aktiveerimine, liidrite kasvatamine;
- koostöö arendamine ja võrgustamine kõigi siht- ja sidusgruppide sees ja vahel;
- alusuuringud, mis puudutavad piirkondliku eripära paremat kasutamist;
- ühisturunduse arendamine ja ühiste tegevuste laiendamine;
- ettevõtlikkuse ja ettevõtluse edendamine, toodete ja teenuste parendamine;
- kogukondade kaasatuse ja nende aktiivsuse suurendamine;
- ühtsete ettevõtmiste, sh teavitustegevuste läbimõeldud korraldamine.

6. STRATEEGIA 2014–2020

Tegevuspiirkonna strateegilised suunad sisaldavad olulisel määral LHKK eelmises strateegias kajastatud põhiväärtuseid ning peaeesmärgi ja kolme alaeesmärgi elemente (vt 4. peatükk). LHKK strateegia koostamise aluseks on analüüside tulemused ja strateegia raames läbi viidud ja erinevatel üritustel saadud sisendid (Lisa 1) ning nendest lähtuvalt on seatud eesmärgid ja töötatud välja meetmed

MISSION, VISIOON, ÜLDEESMÄRK ja PRIORITEEDID

Missioon:

Loode-Eesti arendamine koostöös organisatsioonide ja kogukondadega.

Loode-Eesti arendamine toimub koordineeritult ning erinevate osapoolte koostöös tugevneb Loode-Eesti kohaidentiteet. Partnerid toetavad üksteist, ühise eesmärgi nimel tegutsedes tekib sünergia.

Visioon 2020:

Loode-Eesti on tuntud ja hinnatud elu- ja külastuspiirkond.

Loode-Eesti on kindel geograafiline määratlus ning nii kohalikud elanikud, ettevõtjad, organisatsioonid kui külalised teavad, kus Loode-Eesti asub. Loode-Eestil on oma nägu, oma paiga lood, oma tooted ja teenused.

Üldeesmärk:

LHKK tegevuspiirkond on hinnatud ning tuntud elu- ja külastuspiirkond.

Kohalik kogukond on elavnenud ning kohalikud elanikud ja organisatsioonid on tõstnud tegevuspiirkonnas elukeskkonna kvaliteeti, mis on muutnud piirkonna hinnalisemaks nii kohalike elanike, organisatsioonide kui külastajate hulgas. Tegevuspiirkonna strateegia üldeesmärk panustab piirkonna tasakaalustatud arendamisse läbi LEADERi põhielementide rakendamise.

Strateegia üldeesmärgi mõõtmiseks on järgmised seotud mõõdikud (mõjunäitajad), millele on määratud sihtväärtus aastaks 2020 ning allikas, kuidas sihtväärtus saadakse.

Mõõdik (sulgudes seotud meede või alameede)	Sihtväärtus 2020. aastal	Allikas
Ettevõtlusaktiivsuse kasv ehk ettevõtete arv 1 000 elaniku kohta (1.1)	60,0 ettevõtet 1 000 elaniku kohta	Statistikaamet
Ettevõtlikkuse kasv ehk mittetulundusühingute arv 1 000 elaniku kohta (1.1)	30,0 mittetulundusühingut 1 000 elaniku kohta	Statistikaamet
Elanike rahulolu kasv parendatud ja mitmekesistatud toodete osas (1.2)	50% küsitletutest on rahul	Küsitlus kohalike elanike ja organisatsioonide seas
Elanike rahulolu kasv parendatud ja mitmekesistatud teenuste osas (1.2)	50% küsitletutest on rahul	Küsitlus kohalike elanike ja organisatsioonide seas
Elanike identiteeditunnetus on kasvanud (2.1, 3)	60% küsitletutest tunneb end tegevuspiirkonna elanikuna, 50% küsitletutest tunneb end Loode-Eesti elanikuna	Küsitlus kohalike elanike ja organisatsioonide seas
Piirkonna tajumine turvalise ja meeldiva paigana (2.2)	80% küsitlute jaoks on tegevuspiirkond turvaline ja meeldiv	Küsitlus kohalike elanike ja organisatsioonide seas
Tegevuspiirkonna külastatavuse kasv (3, 4)	Kasv 5% aastas	Mobiilpositsioneerimise uuring

Aastani 2020 on määratletud kolm üldeesmärgi saavutamist toetavat ja hierarhiliselt loetletud arenguprioriteeti, mille sisu ja järjestus on võetud aluseks toetusmeetmete üleshituses:

1. Kohalikud tooted ja teenused on uuenduslikud, kestlikud ning toetuvad piirkondlikule eripärale.
2. Tegevuspiirkonna kogukond on aktiivne, koostöövalmis ning loodus-, ajaloo- ja kultuuripärandit hoidev.
3. Loode-Eesti kogukonnad ja organisatsioonid kannavad piirkonna identiteeti. Kohaturundustegevused on kasvatanud piirkonna tuntust ja külaliste arvu.

7. STRATEEGIA ELLUVIIMISE KAVA

7.1 Meetmete valiku põhjendus

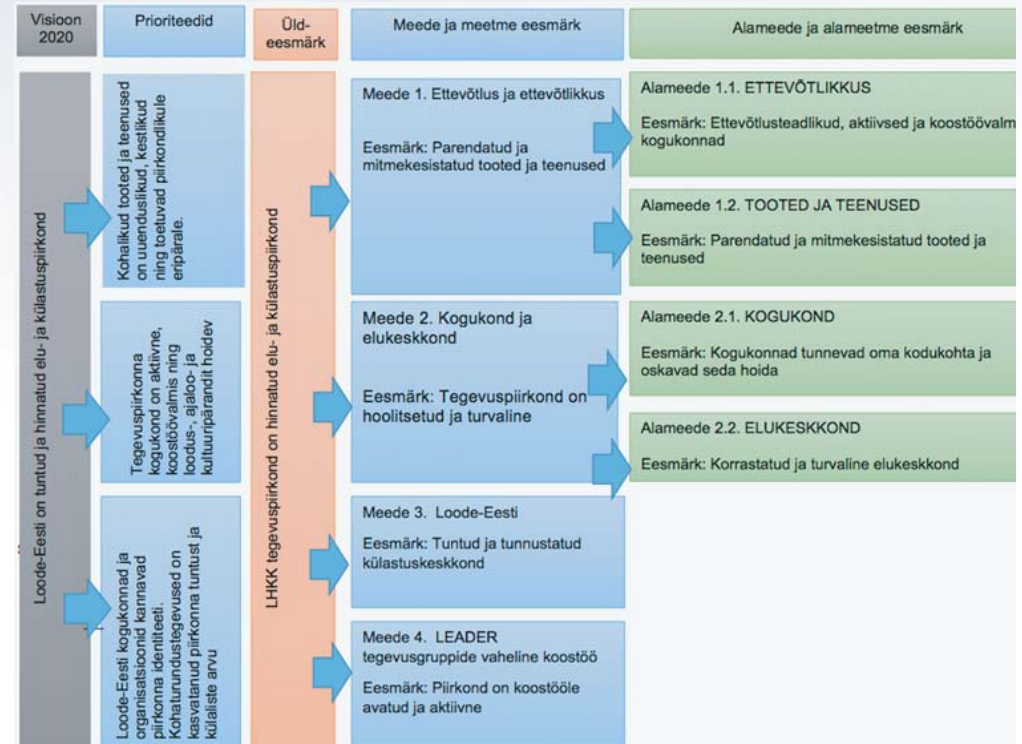
Strateegia eesmärkide saavutamiseks on kavandatud sellised meetmed, mis katavad tegevuspiirkonna arenguvajadusi, kuid samas on täienduseks teiste programide ja fondide toetusvõimalustele.

LHKK eelmise perioodi strateegia rakendamise tulemused ning uueks perioodiks strateegia koostamise protsessis läbi viidud uuringute ja seminaride tulemused näitasid, et senisest enam on vaja keskenduda ettevõtlusele, kogukonna ettevõtlikkusele ja elukeskkonna arendamisele. Vaja on stimuleerida tegevuspiirkonna ülest ning sektoritesisest ja -vahelist ühistööd, et tegevuspiirkonnas tekiks ühtne identiteeditunnetus ning tegevuspiirkond oleks külastajate seas hinnatud. Vajadus on ka piirkondliku ja sektoritevahelise horisontaalsete ja vertikaalsete koostöövõrgustike loomise ja arendamise ning tegevuspiirkonna tasakaalustatud arengu toetamise järele.

Nende tegevustega toetab strateegia kõiki LEADER põhiprintsiipe: strateegiate väljatöötamine ja rakendamine alt üles, avaliku ja erasektori kohalik partnerlus, integreeritud ja mitut valdkonda hõlmavad meetmed, uuendused, koostöö, võrgustikutöö ning piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad.

Meetmete valimisel arvestati lisaks tegevuspiirkonna arenguvajadustele ka Euroopa Liidu struktuurifondide ja Eesti siseriiklike toetuste võimalusi, et tegevuspiirkonna arengustrateegias kavandatud meetmed (toetuse saajad, abikõlblikud tegevused, minimaalne toetuse summa vms) ei kattuks eelpool nimetatud allikatest saadavate toetusvõimalustega, vaid on pigem nende täienduseks ja arenduseks⁸.

LHKK strateegia eesmärkide hierarhiat kirjeldab joonis 6.



Joonis 6. LHKK toetusmeetmed

⁸ Euroopa Liidu struktuurifondide ja Eesti siseriiklike toetuste ülevaade perioodil 2014–2020 lähtuvalt LEADER meetme fookusest. Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. Tallinn 2015.

7.2 Meetmed, toetatavad tegevused

Järgnevalt on esitatud meetmelehed meetmete ja alameetmete kaupa

MEEDE	1 ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS
alameede	1.1. ETTEVÕTLIKKUS
VAJADUSE LÜHIKIRJELDUS	Tallinna kui tömbekeskuse lähedus, majandustegevuse koondumine Tallinna ja selle ümbrusesse ning elanikkonna suhteliselt kõrge pendelrände määr mõjutab pärsivalt tegevuspiirkonna elanike ettevõtlusaktiivsust ja ettevõtlikkust. Vaja on innustada elanikke, uurida kohalikke ressursse (nt koostöös teadus- ja arendusasutustega) ning tõsta tegevuspiirkonna elanike teadmisi ja oskusi valdkondades, mis aitavad paremini kasutada piirkonna eripära vajalike toodete ja teenuste arendamisel (eelistatavalt ühistöös).
ALAMEETME EESMÄRK	Ettevõtlusteadlikud, aktiivsed ja koostöövalmid kogukonnad. Toetatavad tegevused peavad vastama EL määruse 1305/2013 artiklite 14 ja 35 nõuetele Meede panustab prioriteedi 6 sihtvaldkondadesse: 6A Tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete asutamise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine. 6B Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine Kaasnev sihtvaldkond: 1A Innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistaasi arendamine maapiirkondades
TOETATAVAD TEGEVUSED	<ul style="list-style-type: none"> Töölased koolitustegevused ja õppereisid (ettevõtlikkust, teenuseid ja tooteid arendavad, sh toidu, reklaami ja turunduse, ühistegevuse valdkonnas). Uuringud teenuste ja toodete arendamiseks (sh rakendus- ja tasuvusuuringud). Konkreetset abikõlblikud tegevused kirjeldatakse rakenduskavas.
MITTEABIKÕBLIKUD TEGEVUSED	Äriplaanide koostamine. Muude mitteabikõlblike kulude nimekirja osas järgitakse maaeluministri strateegiate rakendamise määrust.
TOETUSE SAAJAD	Tegevusgrupi piirkonnas tegutsevad mikro- ja väikeettevõtjad, sotsiaalteenuste arendamise projektides MTÜ (sh kohalik tegevusgrupp), SA ja KOV
ABIKÕBLIKKUSE TINGIMUSED	Taotleja poolt läbiviidavad projektitegevused on suunatud tegevuspiirkonnale. Taotlejal võib antud meetmes olla pooleli üks projekt.

TOETUSE MÄÄR JA SUMMAD	Toetuse määr ettevõtjatel on 60% abikõlblikest kuludest, teistel 90% abikõlblikest kuludest. Toetuse miinimum on 2 000 eurot. Toetuse maksimum on 20 000 eurot		
MÕÕDIKUD	Möödik	Sihtväärtus 2020. Aastal	Allikas
VÄLJUNDAJAD	Koolituste arv	10	Maksetaotlus
	Koolitustel osalejate arv	70	Maksetaotlus
	Uuringuprojektide arv	10	Maksetaotlus
TULEMUSNÄITAJAD	Ühisprojektide arv, mille üheks partneriks on teadus- ja arendusasutus	2	Maksetaotlus
	Oskuste ja/või teadmiste kasv	60% küsitluteel oskused kasvasid	Küsitlus koolitusel osalejate seas
	Oskuste ja/või teadmiste (koolitused ja uuringud) rakendamine	50% küsitluteel rakendasid saadud teadmisi	Küsitlus koolitusel osalejate ja uuringuprojektide läbiviijate seas
VALIKUKRITEERIUMID JA NENDE OSAKAALUD	Projekti põhjendus (25%) Projekti tegevuskava ja eelarve (25%) Projekti mõju (20%) Projekti ja organisatsiooni jätkusuutlikkus (15%) Piirkondlik ühistöö (15%)		
alameede	1.2. TOOTED JA TEENUSED		
VAJADUSE LÜHIKIRJELDUS	Piirkonna enamikest ettevõtetest on mikroettevõtted, millel on piiratud ressursidsaada koolitust valdkondades, mis ei ole ettevõtjale rahaliselt kättesaadavad (turundus, reklaam vms) või mida Eestis ei pakuta (ettevõtja tegutseb niši- valdkonnas), et teha vajalikke investeeringuid oma tooteid või teenuseid arendavatesse projektidesse. Kuigi sotsiaalhoolekanne on kohaliku omavalitsuse ülesanne, on piirkonnas vajadus sotsiaalteenuste kättesaadavuse suurendamise järele, mida ühelt poolt mõjutab piirkonna elanikkonna ning teiselt poolt sotsiaalhoolekande teenuste vajaduse suurenemine erivajadustega inimestele. Vajadus on ka konkreetsetele sihtgruppidele suunatud transporditeenuse, piirkonda siduva ja toimiva transpordiühenduse ning internetiühenduse kättesaadavuse järele ettevõtetes ja kodumajapidamistes. Alameetme rakendamisel arendatakse nii piirkondlikul eripäral põhinevaid tooteid kui ka vajaduspõhiseid teenuseid.		

alameede	1.2. TOOTED JA TEENUSED
ALAMEETME EESMÄRK	<p>Parendatud ja mitmekesistatud tooted ja teenused.</p> <p>Toetatavad tegevused peavad vastama EL määruse 1305/2013 artiklite 14, 17, 19 ja 35 nõuetele.</p> <p>Meede panustab prioriteedi 5 sihtvaldkonda</p> <p>5C taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkide ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil; ja prioriteedi 6 sihtvaldkondadesse</p> <p>6A Tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine.</p> <p>6B Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine.</p> <p>6C 6C Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.</p> <p>Kaasnev sihtvaldkond:</p> <p>1A Innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistaotuse arendamine maapiirkondades</p>
TOETATAVAD TEGEVUSED	<ul style="list-style-type: none"> • Individuaalkoolitus (koolitusel osalemine, toetatakse ettevõtlust arendaval koolitusel osalemist, kui koolitus on seotud ettevõtja põhitegevusega seotud toodete ja teenuste arendamisega ning selle vajadus on äriplaanis põhjendatud) juhul, kui see on osa äriplaani elluviimisest. • Toodete (sh toidutoodete) ja teenuste arendamiseks põhivarasse investeringute tegemine (ehitus, renoveerimine, seadmete, masinate, inventari ja tarkvaralahenduste ost). • Olemasolevate rajatiste ja ehitiste uuendamine ja parendamine. • Objekti ehitamise ja rakendamise seotud väiketaristu (sh internetiühenduse juurdepääsuvõrkude) väljaehitamine. • Reklaami- ja turundustegevused (ühisprojekti läbiviimise korral). Konkreetset abikõlblikud tegevused kirjeldatakse rakenduskavas.
MITTEABIKÕLBLIKUD TEGEVUSED	<p>Poolikud ehk jätkuprojektid⁹.</p> <p>Mitteabikõlblike kulude nimekirja osas järgitakse maaeluministri strateegiategi rakendamise määrust.</p>
TOETUSE SAAJAD	Mikro- ja väikeettevõtjad, MTÜ ja SA.
ABIKÕLBLIKUSE TINGIMUSED	<p>Taotleja poolt läbi viidavad projektitegevused on suunatud tegevuspiirkonnale.</p> <p>Toetuse saamise eelduseks on äriplaani olemasolu.</p> <p>Individuaalkoolitus on osa äriplaanist.</p> <p>Toetuse taotleja maksimumtoetuse summa kolme eelarveaasta jooksul on alameetme toetuse maksimummäär.</p>

TOETUSE MÄÄR JA SUMMAD	<p>Toetuse määr on 60% abikõlblikest kuludest.</p> <p>Toetuse määr internetiühenduse juurdepääsuvõrkude rajamiseks on 90% abikõlblikest kuludest.</p> <p>Toetuse miinimum 3 000 eurot.</p> <p>Toetuse maksimum 200 000 eurot</p>		
MÕÖDIKUD	Möödik	Sihtväärtus 2020. aastal	Allikas
VÄLJUNDNÄITAJAD	Projektide (arendatud toodete ja teenuste) arv	30	Maksetaotlus
	Ühisprojektide arv (eraldi koolitus- ja arendusprojektide arv, ühisprojektide arv, mis ei ole seotud teadlastega, KOV osalusega ühisprojektide arv)	20	Maksetaotlus
	Kogukonnateenuste projektide arv	30	Maksetaotlus
	Uuenduslike kogukonnateenuste projektide arv	15	Maksetaotlus
TULEMUSNÄITAJAD	Uuendatud ja/või parendatud teenustest kasu saavate piirkonna elanike arv	1 000	Maksetaotlus
	Projektiga loodud või säilitatud alaliste töökohtade arv	5	Maksetaotlus
	Piirkonna elanike rahulolu toodete ja teenustega, hinnangute olemus (kvalitatiivne näitaja)	-	Arvamusuuring
VALIKUKRITEERIUMID JA NENDE OSAKAALUD	<p>Projekti põhjendatus 20%</p> <p>Projekti äriplan, tegevuskava ja eelarve 40%</p> <p>Projekti mõju 15%</p> <p>Projekti ja organisatsiooni jätkusuutlikkus 15%</p> <p>Piirkondlik ühistöö 10%</p>		

⁹ Poolikute projektide all mõistetakse strateegia kontekstis projekte, mis pärast elluviimist jäävad ootama järgmise etapi rahastamist. Küll aga võib esitada projektitaotlusi eelmistel perioodidel alustatud projektide lõpuleviimiseks

MEEDE	2 KOGUKOND JA ELUKESKKOND		
alameede	2.1 KOGUKOND		
VAJADUSE LÜHIKIRJELDUS	Tegevuspiirkonna tugevuseks on välja elanikkonna suhteline püsivus, elukeskkonna väärtustamnekohtalike elanike poolt ning mitmekesine elukeskkond. Samas Tallinna kui tõmbekeskuse lähedus ning sellest tingituna töökeskkonna koondumine tõmbekeskuse juurde nõrgestab piirkonna identiteeti ning teadlikkust piirkonna ajaloost, kultuurist ja loodusressurssidest. Piirkonna liidrite juurdekasv on vähene ning olemasolevad „sädeinimesed“ on väsinud.		
ALAMEETME EESMÄRK	Kogukonnad tunnevad oma kodukohta ja oskavad seda hoida. Toetatavad tegevused peavad vastama EL määruse 1305/2013 artiklite 14, 20 ja 35 nõuetele Meede panustab prioriteedi 6 sihtvaldkonda 6B Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine.		
TOETATAVAD TEGEVUSED	<ul style="list-style-type: none"> Koolitused, õppereisid (sästlik majandamine, piirkondliku eripära kasutamine, kultuur ja keskkond, kodanikuõpe, põlvkondade vaheliste kogemuste vahetamine). Kodu- ja kultuuriloo uurimine (videod, tekstid, pärimused, mälestused). Konkreetsed abikõlblikud tegevused kirjeldatakse rakenduskavas.		
MITTEABIKÕLBLIKUD TEGEVUSED	Äriplaanide koostamine. Mitteabikõlblike kulude nimekirja osas järgitakse maaeluministri strateegiate rakendamise määrust.		
TOETUSE SAAJAD	MTÜ (sh kohalik tegevusgrupp), SA ja KOV.		
ABIKÕLBLIKUSE TINGIMUSED	Taotleja poolt läbiviidavad projektitegevused on suunatud tegevuspiirkonnale. Taotlejal võib antud alameetmes olla pooleli üks projekt.		
TOETUSE MÄÄR JA SUMMAD	Toetuse määr on 90% abikõlblikest tegevustest. Toetuse miinimum on 2 000 eurot. Toetuse maksimum on 10 000 eurot.		
MÕÕDIKUD	Mõõdik	Sihtväärtus 2020. aastal	Allikas
VÄLJUNDNÄITAJAD	Koolituste arv	10	Maksetaotlus
	Koolitustel osalejate arv	70	Maksetaotlus
	Uuringuprojektide arv	5	Rahastatud projekt

TULEMUSNÄITAJAD	Teadmiste ja/või oskuste kasv ja rakendamine	Oskuste ja/või teadmiste kasv 60%	Küsitlus koolitusel osalejate ja uuringute läbiviijate seas
	Organiseerituse taseme tõus piirkonna kogukondades, kodanikuühenduste asutamise kasv (kvantitatiivne)	10%	Äriregister
	Organiseerituse taseme tõus piirkonna kogukondades (kvalitatiivne)	-	Arvamusuuring
VALIKUKRITEERIUMID JA NENDE OSAKAALUD	Projekti põhjendatus 20% Projekti tegevuskava ja eelarve 20% Projekti mõju 30% Projekti ja organisatsiooni jätkusuutlikkus 15% Piirkondlik koostöö 15%		
alameede	2.2. ELUKESKKOND		
VAJADUSE LÜHIKIRJELDUS	Tegevuspiirkonna tugevuseks on atraktiivne ja kompaktnel elukeskkond, mis on rikas mitme sajandi vanuste ajaloo- ja kultuuripärandite, riikliku tähtsusega loodusobjektide ning kolme vallaga külgneva mere poolest. Vajadus on neid objekte heakorrastada, rajada ja korrastada avalikke puhkealasid ning seeläbi tagada, et elukeskkonda tajutakse turvalise ja meeldiva paigana.		
ALAMEETME EESMÄRK	Korrastatud ja turvaline elukeskkond. Toetatavad tegevused peavad vastama EL määruse 1305/2013 artiklite 14, 17, 20 ja 35 nõuetele Meede panustab prioriteedi 4 sihtvaldkonda 4A - elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine, sealhulgas Natura 2000 aladel ja looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladel, ning suure loodusliku väärtusega põllumajanduse ja Euroopa maastike seisundi ennistamine, säilitamine ja parandamine; Meede panustab prioriteedi 6 sihtvaldkondadesse 6B Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine. 6C Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades		

alameede	2.2. ELUKESKKOND		
TOETATAVAD TEGEVUSED	<ul style="list-style-type: none"> Ajaloo- ja kultuuripärandi objektide korrastamine (investeeringud ja heakorratööd). Investeeringute tegemine turvalisusse (naabrivalve, rannapääste, merepääste ja vabatahtliku päästekomando jaoks seadmete, masinate, inventari ost, olemasolevate rajatiste parendamine jms). Avalike puhkealade ja -objektide korrastamine ja rajamine (mänguväljakud, haljastus, matkarajad). <p>Konkreetsed abikõlblikud tegevused kirjeldatakse rakenduskavas.</p>		
MITETABIKÕLBULIKUD TEGEVUSED	<p>Äriplaanide koostamine.</p> <p>Ehitustegevusega seotud poolikud ja jätkuprojektid. Ehitusega seotud projektid peavad jõudma taotluses näidatud sihipärase kasutuseeni.</p> <p>Mitteabikõlblike kulude nimekirja osas järgitakse maaeluministri strateegiate rakendamise määrust.</p>		
TOETUSE SAAJAD	Mikro- ja väikeettevõtjad, MTÜ, SA ja KOV.		
ABIKÕBLIKKUSE TINGIMUSED	<p>Taotleja poolt läbiviidavad projektitegevused on suunatud tegevuspiirkonnale.</p> <p>Taotlejal võib antud alameetmes olla pooleli üks projekt.</p> <p>Toetuse taotleja maksimum toetuse summa kolme eelarveaasta jooksul on alameetme toetuse maksimummäär.</p>		
TOETUSE MÄÄR JA SUMMAD	<p>Toetuse määr ettevõtjatel on 60% abikõlblikest kuludest, teistel 90% abikõlblikest kuludest.</p> <p>Toetuse miinimum on 5 000 eurot.</p> <p>Toetuse maksimum on 200 000 eurot.</p>		
MÕÕDIKUD	Mõõdik	Sihtväärtus 2020. Aastal	Allikas
VÄLJUNDNÄITAJAD	Korrastatud ajaloo- ja kultuuripärandiobjektide arv	15	Maksetaotlus
	Korrastatud avalike alade ja objektide arv	15	Maksetaotlus
	Kogukonnateenuste projektide arv	15	Maksetaotlus

TULEMUSNÄITAJAD	Uuendatud ja/või parendatud teenustest kasusaavate piirkonna elanike arv	1000	Maksetaotlus
	Projektiga loodud või säilitatud alaliste töökohtade arv	5	Maksetaotlus
	Piirkonna elanike hinnang elukeskkonna arendamisele, hinnangu olemus (kvalitatiivne näitaja)	-	Arvamusuuring
VALIKUKRITEERIUMID JA NENDE OSAKAALUD	<p>Projekti põhjendatus 30%</p> <p>Projekti tegevuskava ja eelarve 20%</p> <p>Projekti mõju 20%</p> <p>Projekti ja organisatsiooni jätkusuutlikkus 20%</p> <p>Piirkondlik ühistöö 10%</p>		

MEEDE	3. LOODE-EESTI
VAJADUSE LÜHIKIRJELDUS	Piirkond on ligitõmbav ja terviklik elamis-, puhke- ja külastuspiirkond Loode-Eestis, mida võib nimetada avastamata pärliks. Nõrkuseks on, et olemasolevad ajaloo-, kultuuri- ja looduspärlid ei ole ühendatud terviklikuks võrgustikuks, ühistöö piirkonna ettevõtjate ja organisatsioonide vahel on nõrk ning ühisturundus, sh kohaturundus, on välja arendamata. Vajadus on teha uuringuid piirkonna eripära rõhutavate objektide kaardistamiseks ja tegevuste arendamiseks, arendada ühis- ja koostööd ning võrgustamist kõigi siht- ja sidusgruppide sees ja vahel ning tekitada ühiseid ettevõtmisi. Meetme tegevustega jälgitakse, et kohalik identiteet kujuneks laiemaks kui ühe tegevusgrupi piirid.
MEETME EESMÄRK	<p>Tuntud ja tunnustatud elu- ja külastuskeskkond</p> <p>Toetatavad tegevused peavad vastama EL määruse 1305/2013 artiklite 14, 17 ja 35 nõuetele</p> <p>Meede panustab prioriteedi 6 sihtvaldkondadesse</p> <p>6B Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine</p> <p>6C Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades</p> <p>Kaasnev sihtvaldkond:</p> <p>1A Innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades</p>
TOETATAVAD TEGEVUSED	<ul style="list-style-type: none"> Tööalased koolitustegevused Uuringud (alusuuringud piirkonnaüleste tegevuste arendamiseks, piirkonna eripära rõhutavate objektide vms kaardistamine). Piirkonnaüleline maine- ja teavitustegevused (teabepäevad, konverentsid), teabe- ja õppematerjalide koostamine. Ühisturundus (laatade, messide korraldamine ja nendel osalemine). Investeeringud (viidad, märgistus, puuetundlik ekraan, varjualused, turismiinfopunkti arendamine) vastavalt piirkonna kohaturundusstrateegiale ja tegevuskavale. Piirkonda müüv toode (teatmik, film vms). <p>Konkreetsed abikõlblikud tegevused kirjeldatakse rakenduskavas.</p>
MITTEABIKÕBLIKUD TEGEVUSED	Mitteabikõlblike kulude nimekirja osas järgitakse maaeluministri strateegiate rakendamise määrust.
TOETUSE SAAJAD	Vähemalt ühe aasta tegutsenud mikro- ja väikeettevõtjad, MTÜ (sh kohalik tegevusgrupp), SA, KOV (kogu piirkonna kohalikud omavalitsused partneritena).
ABIKÕBLIKKUSE KRITERIUMID	<p>Taotleja poolt läbiviidavad projektitegevused on suunatud tegevuspiirkonnale.</p> <p>Taotlejal võib antud meetmes olla pooleli üks projekt.</p>

TOETUSE MÄÄR JA SUMMAD	<p>Toetuse määr ettevõtjatel on 60% abikõlblikest kuludest, teistel 90% abikõlblikest kuludest.</p> <p>Toetuse summa miinimum 2 000 eurot.</p> <p>Toetuse summa maksimum 200 000 eurot.</p>		
MÕÕDIKUD	Mõõdik	Sihtväärtus 2020. aastal	Allikas
VÄLJUNDNÄITAJAD	Ühisprojektide arv (eraldi koolitus- arendusprojektide arv, ühisprojektide arv, mis ei ole seotud teadlastega, KOV osalusega ühisprojektide arv)	15	Maksetaotlus
	Koolitustel osalejate arv	150	Maksetaotlus
	Ühisüritustel osalejate arv	200	Maksetaotlus
	Uuringuprojektide arv	5	Maksetaotlus
TULEMUSNÄITAJAD	Ühisturundusse kaasatud ettevõtete arv	20	Maksetaotlus
	Piirkondliku eripära kasutamist soodustavate projektide arv	5	Maksetaotlus
	Teadmiste ja/või oskuste kasv	60% küsitlertel teadmised ja/või oskused kasvasid	Küsitlus koolitusel osalejate seas
	Teadmiste ja/või oskuste rakendamine	50% küsitlertel rakendasid saadud teadmisi ja/või oskusi	Küsitlus koolitusel osalejate seas
	Ühisturundusse kaasatud ettevõtete müügitulu muutus	Kasv 10%	Äreregister
	„Loode-Eesti“ piirkonna tuntus ja hinnatus (kvalitatiivne indikaator)	-	Arvamusuuring
VALIKUKRITERIUMID JA NENDE OSAKAALUD	<p>Projekti põhjendus (20%)</p> <p>Projekti tegevuskava ja eelarve (20%)</p> <p>Projekti mõju (20%)</p> <p>Projekti ja organisatsiooni jätkusuutlikkus (10%)</p> <p>Piirkondlik ühistöö (30%)</p>		

MEEDE	4. LEADER TEGEVUSGRUPPIDE VAHELINE KOOSTÖÖ		
VAJADUSE LÜHIKIRJELDUS	Programmperioodil 2011-2013 saadi esimesed koostöökogemused Eesti ja riigiväliste tegevusgruppide vahel. Tegevuspiirkonna arengu ja tegevusgrupi jätkusuutlikkuse tagamise eesmärgil on oluline, et tegevusgrupp on aktiivne tegevuspiirkonnaülest projektide juht ning viib ellu koostööprojekte teiste organisatsioonidega nii siseriiklikul kui rahvusvahelisel tasandil.		
MEETME EESMÄRK	Piirkond on koostööle avatud ja aktiivne. Kohalik tegevusgrupp omab piirkonnas teadmiste ja uuenduste vahetamiseks sobivat koostööpartnerite võrgustikku. Toetatavad tegevused peavad vastama EL määruse 1305/2013 artikli 44 nõuetele Meede panustab prioriteedi 6 sihtvaldkondadesse 6B Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine.		
TOETATAVAD TEGEVUSED	Liikmesriikide siseste koostööprojektide või mitme liikmesriigi või kolmandate riikide territooriumide vaheliste koostööprojektide (riikidevaheline koostöö e. riigiväline koostöö) ettevalmistamine ja elluviimine		
MITTEABIKÖLBLIKUD TEGEVUSED	Mitteabikölblike kulude nimekirja osas järgitakse maaeluministri strateegiate rakendamise määrust.		
TOETUSE SAAJAD	Kohalik tegevusgrupp.		
ABIKÖLBLIKUSE KRITERIUMID	Koostööprojekti ja koostööprojekti ettevalmistava toetuse taotlus kiidetakse heaks tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega. Koostööprojekte peavad vastama strateegia prioriteetidele.		
TOETUSE MÄÄR JA SUMMAD	Toetuse määr ettevalmistusprojektile on 100% abikölblikest kuludest. Toetuse määr koostööprojektile on 90% abikölblikest kuludest. Toetuse summa miinimum 2 000 eurot. Toetuse summa maksimum 200 000 eurot.		
MÕÕDIKUD	Mõõdik	Sihtväärtus 2020. aastal	Allikas
VÄLJUNDNÄITAJAD	Siseriiklike koostööprojektide arv	3	Maksetaotlus
	Riigiväliste koostööprojektide arv	2	Maksetaotlus
TULEMUSNÄITAJAD	koostööprojektidest inspireeritud uute tegevuste (koolitused/ uuringud) ja teenuste/ toodete arv	6	Küsimustik
	Koostööprojektide tulemusel tekkinud partnerluste ja koostöövõrgustike arv	10	Küsimustik
VALIKUKRITERIUMID	Üldkoosoleku otsus jah/ei		



8. STRATEEGIA UUENDUSLIKU JA INTEGREERITUD OLEMUSE KIRJELDUS

Strateegia integreerituse ja uuenduslikkuse võtmekomponendiks on atraktiivse elu- ja looduskeskkonnaga linnalähedase maapiirkonna tasakaalustatud arengu toetamine vertikaalsete ja horisontaalsete sidemete loomisega sektorite vahel. Seejuures on strateegias keskendunud piirkonna põhilistele arenguvajadustele ja -eeldustele ning kujundatud just neile tuginevad strateegia võtmekomponendid – üldeesmärk ja toetusmeetmed. Piirkondliku ja sektoritevahelise integreerituse tagamiseks toetab strateegia nii horisontaalsete kui vertikaalsete koostöövõrgustike loomist ja arendamist. Vertikaalsed koostöövõrgustikud võimaldavad osapooltevahelise suhtluse kaudu luua majanduslikku efektiivsust ning uut laadi horisontaalsed võrgustikud, mis põhinevad uuenduslikkusel ja õppimisel, on sobilikud just mitmekesistesse ja dünaamilistesse oludesse ning võimaldavad paindlikkust, usaldust ja mitmekesisust.

Strateegia loob innovaatiliseks majandusarenguks eeldused alljärgnevatel viisidel:

- loob alused ühis- ja koostöötegevuste võimekuste senisest ulatuslikumaks arendamiseks;
- põhineb teadmussressurssidel, mis ühendavad vana ja uut, minevikku ja tulevikku ning sisemisi ja välimisi struktuure (Lee et al 2005).

Võrreldes LHKK eelmise tegevusperioodi strateegiaga on võetud selgem fookus sellele, et tegevuspiirkonna sektorisisese ja -ülese koostöö kaudu ja partnereid kaasates panustada kogu Loode-Eesti elu- ja külastuskeskkonna arendamisse.

Antud põhimõtte on integreeritud kõigisse nelja toetusmeetmesse ning loodud mitmekesised võimalused, kuidas seatud strateegilise eesmärgi saavutamisse panustada. Seeläbi vastab strateegia järgnevatele kohaliku uuendusvajaduse tunnustele (Dargan et al 2008): kogukonna elavdamine ja sotsiaalne sidusus, piirkonna identiteet, piirkonna imidž, töö- ja tegutsemisvõimalused, konkurentsivõime, ruumi- ja ressursikasutus ning tehnoloogia areng.

Integreeritud ja uuendusliku olemuse tagamiseks eelkirjeldatud viisil on strateegia koostamisel kasutatud mitmekesiseid kaasamise meetodeid, kaasates pikaajaliselt nii tegevuspiirkonna siseseid kui väliseid sidusgrupe ja ekspertteavet. Kogutud analüütiline baas ning asjaosaliste sisend loovad igakülgsed eeldused strateegia eesmärgipäraseks elluviimiseks ning piirkonna uuendusliku ja integreeritud arengu tagamiseks.



9. STRATEEGIA SIDUSUS TEISTE ASJAKOHASTE ARENGUDOKUMENTIDEGA

Selleks, et tagada koostatava strateegia sidusus teiste valdkondlike arengudokumentidega, koostati 2013. läbi viidud väliskeskkonna analüüsi raames põhjalik ülevaade asjakohastest rahvusvahelistest, riiklikest ja kohalikest arengudokumentidest ning nende seostest LEADER-lähenemise põhimõtetega. Kogutud infot uuendati 2015. aastal ning täiendati toetusvõimaluste analüüsi kaudu.

Sidusus Euroopa Liidu arengudokumentidega

Euroopa Liidu oluline fookusteema on regionaalpoliitika, mille elluviimiseks jagatakse liikmesriikidele toetust lisaks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondile (EAFRD) veel kolme struktuuri- ja ühe investeerimisfondi kaudu: Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Ühtekuuluvusfond (ÜF) ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF). Kõik need fondid teevad koostööd, et toetada kooskõlas „Euroopa 2020“ strateegiaga majanduse arengut kõigis EL riikides. LHKK strateegia meetmetega haakuvad struktuurifondide prioriteetidest peamiselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine, teataval määral ka ühiskonna vajadustele vastava hariduse omandamine, sotsiaalse kaasatuse suurendamine, tööturule juurdepääsu loomine, tööturult väljalangemise ennetamine, kasvuvõimelise ettevõtluse toetamine läbi teadus- ja arendustegevuse. Käesolevas strateegias panustatakse antud fookusteemasse peamiselt 1. meetme sh selle mõlema alameetme kaudu, tegemist on eesmärkide hierarhia ning rahastusproportsioonide kohaselt prioriteetseima arengusuunaga.

Euroopa 2020 juhtalgatuse elluviimise juures rõhutatakse eraldi LEADERi rolli. LEADER võimaldab sotsiaalse sidususe suurendamist ja vaesuse vähendamist, kuna LEADERi kaudu on võimalik edendada esmatasandi taristut, kohalikke baasteenuseid maaelanikkonnale ning külade uuendamist kogukondade aktiivsuse tõstmise kaudu. LEADER-i roll antud juhtalgatuse elluviimisel on käesolevas strateegias rõhutatud peamiselt 2. meetme mõlema alameetme kaudu, kuid osaline mõju võib olla ka 1. meetmest toetatavatel tegevustel.

EL erinevate institutsioonide alusdokumendid näevad ette territoriaalsete arengustrateegiade efektiivsuse kasvu läbi kohalike otsustus- ja rakendusprotsesside ning tugeva partnerluse avaliku-, era- ja kolmandasektori vahel. Antud põhimõte on käesolevasse strateegiasse rakendatud kõikide toetusmeetmete hindamiskriteeriumite kaudu, teistest enam on seda rõhutatud 3. ja 4. toetusmeetmes.

Sidusus riiklike arengudokumentidega

Siseriiklikul tasemel on eelseisval EL rahastusperioodil oluliseks alusdokumendiks konkurentsivõime kava „Eesti 2020“, milles väljatoodu täpsustab suures osas Euroopa 2020 eesmärgid (tööhõive tõstmine, hariduse arendamine jms). Selle kava elluviimisel saavad LEADER tegevusgrupid, sh LHKK, kaasa aidata mitmete ettevõtlusega seotud eesmärkide elluviimisele - „Eesti 2020“ seab sihiks ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõime kasvu soodustava pikaajalise poliitika kujundamise, mille raamistikku kuuluvad ettevõtlusega alustamine, ettevõtete arendamine, nende efektiivsuse tõstmine, rahvusvahelistumine, innovatsioon ning koostöö.

Riiklikest valdkondlikest arengudokumentidest on LHKK jaoks järgmisel tegevusperioodil tähtis Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020, kuna tegevuspiirkond kuulub pealinna lähipiirkonda.

Sidusus regionaalsete ja kohalike arengudokumentidega

Regionaalse tasandi arengudokument on 2010. aastal heaks kiidetud Harju maakonna arengustrateegia 2025. Strateegias kirjeldatud visioonini soovitakse jõuda kolme strateegilise arengukomponendi kaudu – (1) tegus rahvas, (2) kvaliteetne elukeskkond ning (3) tasakaalustatud ruumimuster.

LHKK jaoks tähtsamad tegevuseesmärgid nimetatud strateegias on alljärgnevad:

- Harju maakonna kogukonnad on sidustatud läbi kohaliku infovälja ja jätkusuutliku kodanikualgatusliku tegevuse.
- Tagatud on tervislik ja loodushoidlik elukeskkond ning juurdepääs avalikele teenustele ja ühistranspordile.

Aastal 2013 valmis Lääne-Harjumaa omavalitsuste koostöö rakenduskava, mis on aluseks Harju maakonna läänepoolsete omavalitsuste – Saue, Paldiski ja Keila linnade ning Keila, Kernu, Saue, Padise ja Harku valdade – koostööle teenuste osutamisel ja kogemuste vahetamisel piirkonnale tervikuna olulistest valdkondades.

Rakenduskava määratleb omavalitsuste peamiseks ühisteks koostöövaldkondadeks:

- Spetsiifiliste sotsiaalvaldkonna teenuste ühine arendamine.
- Ühiste turismimarsruutide arendamine Lääne-Harjumaa piirkonnas.

Oluliseks sidusdokumendiks on Loode-Eesti Kohaturunduse strateegia 2020. LHKK strateegia panustab Harju maakonna strateegiasse 2025 ja Loode-Eesti kohaturunduse strateegiasse 2020 läbi sarnaste väärtuste ja eesmärkide.

Tegevuspiirkonna kolm kohalikku omavalitsust (Keila vald, Padise vald ja Paldiski linn) kuuluvad Harjumaa Kalanduspiirkonda ning on MTÜ Harju Kalandusühingu liikmed. Peame oluliseks koostööd MTÜ Harju Kalandusühinguga, et suurendada maaelu arengutoetuste positiivset mõju piirkonnas.

Sidusus tegevuspiirkonna kohalike omavalitsuste arengukavade

LHKK strateegia koostamisel on analüüsitud omavalitsuste arengukavasid ning pööratud eraldi tähelepanu LEADER-lähenedamisega haakuvatele arengusuundumustele, et tagada piirkonna tasakaalustatud ja ühtlustatud areng kõigi kogukondade, siht- ja sidusgruppide lõikes.

LHKK visiooni ja strateegiliste eesmärkidega seonduvad kõige enam kohalike omavalitsuste eesmärgid, mis on suunatud elukeskkonna ja sotsiaalsete olude parendamisele. Kohalikud omavalitsused seostavad kohalikku arengut ka tasuvate töökohtade olemasolu, puhkemajanduse mitmekesistamise, elukeskkonna kaasaastamise ning kogukonna sidususe ja koostöö edendamisega. Seega võib väita, et strateegia koostamisel on arvestatud nii kõrgemalseisvate institutsioonide kui piirkonna omavalitsuste ja kogukondade strateegiate ja arengukavadega ning loodud vajalik sidusus, mis põhineb sarnastel väärtustel, visioonil ja eesmärkidel.



10. VÖRGUSTUMINE JA KOOSTÖÖ

Riigisiseses koostöös näeb LHKK strateegiliste partneritena teiste tegevusgruppide seas eeskätt Loode-Eesti piirkonda kuuluvaid tegevusgruppe: MTÜ Nelja Valla Kogu ja MTÜ Kodukant Läänemaa. Koostöö nende tegevusgruppidega piirkonnaülestes tegevustes (piirkonnaülesed maine- ja teavitustegevused jms) on vajalik, et luua alus toimivatele koostöövõrgustikele ning luua koos Loode-Eesti bränd. Teiste riigisiseste koostööpartneritena nähakse Harju maakonna tegevusgruppe MTÜ Ida-Harju Koostöökoda, MTÜ Põhja-Harju Koostöökogu ja MTÜ Nelja Valla Kogu – 2015. aasta oktoobris kiitis MTÜ LHKK juhatus heaks koostöökokkuleppe sõlmimise Harjumaale LEADER-tegevusgruppide vahel. Koostöö sisuks nende tegevusgruppidega on maakonna kui terviku kohaliku arengu küsimused piirkonna eripära (eelkõige mere- ja rannik) paremal ära kasutamisel ja külastuskeskkonna arendamisel. Eelmise strateegiaperioodi lõpul alustasime koostööd Tartumaa Arendusseltsiga (TAS), et leida ja/või otsida ühiseid võimalusi linnalähedaste maapiirkondade arendamiseks siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö kaudu. Koostöö ülejäänud Eesti tegevusgruppidega toimub Maaeluvõrgustiku ühisseminaride ja külastusvisiitide kaudu.

Lisaks headele suhetele LEADER tegevusgruppidega on LHKK jaoks oluline koostöö arendamine Keila Linnavalitsusega, eelkõige Lääne-Harju piirkonna arendustegevuse ja ruumilise planeerimise osas, Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega ettevõtluse ja MTÜde arendamise valdkonnas, Kodukant Harjumaaga külaliikumise edendamisel, Läänemaa Arenduskeskusega turismi valdkonnas, Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsiooniga (EVEA) piirkonna VKE-dele suunatud tegevuste arendamisel ning Kodanikuühiskonna Sihtkapitaliga kogukonnateenuste ja sotsiaalse ettevõtluse arendamise teemadel.

Riigivälise koostöö ettevalmistamiseks oleme alustanud koostööd sarnaste piirkondadega Euroopas – alustatud on läbirääkimisi Tšehhi Sdruzeni SPLAV ja Hollandi East Groningeni tegevusgruppidega, et rakendada strateegia IV koostöömeedet nii, et ettevalmistatavad ja elluviidavad koostööprojektid oleksid otseselt seotud strateegia üldeesmärgiga ning teiste toetusmeetmetega.

11. STRATEEGIA RAKENDAMISE JUHTIMINE JA SEIRE

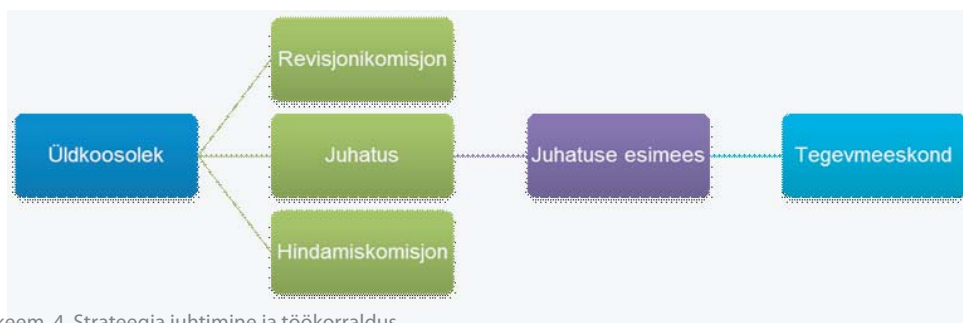


11.1 Juhtimine ja töökorraldus

Strateegia tõhusa rakendamise eest hoolitseb juhatus, liikmed, komisjonid ning vajalike teadmiste ja oskustega LHKK tegevmeeskond. Strateegia juhtimisest ja töökorraldusest annab ülevaate Skeem 4.

Tegevusgrupi roll strateegia rakendamisel on:

- kaasata ja teavitada piirkonda LEADER-meetme võimalustest. Organisatsiooni kommunikatsioonikanalid on koduleht www.vomentaga.ee, infolehed ning erinevad listid sõltuvalt sihtgruppidest; vahetu suhtlus liikmetega;
- koordineerida taotlusvoorusid;
- nõustada ja vastu võtta projektitaotlusi;
- aidata kaasa projektide hindamisel;
- jälgida toetuse saaja ja PRIA vahelist suhtlust;
- nõustada toetuste saajaid probleemide korral;
- teostada regulaarset seiret projektide tulemuslikkuse üle;
- osaleda LEADER võrgustiku arendustöös maakondlikul, vabariiklikul ja Euroopa tasandil;
- osaleda maakondlikus arendustöös.



Skeem 4. Strateegia juhtimine ja töökorraldus.

Rakendatavate meetmete toetamiseks on püstitatud LHKK kui organisatsiooni arendamiseks järgmised eesmärgid:

1. Tegevmeeskonna ülesehitamisel rakendatakse valdkondlikel kompetentsidel põhinevat horisontaalselt meeskonnamudelit ning paindlikku töökorraldust, et tagada toetusmeetmete, arendus- ja tugitegevuste tõhus ja asjatundlik elluviimine.
2. Toetuse taotlejatel on võimalus saada mitmekülgset nõustamist – LHKK pakub toetuse taotlejatele nõu projektiideede väljamõtlemisel, toetustaotluste täitmisel ja projektide elluviimisel.
3. Toimib tegevuspiirkonna, projektide ja tegevusgrupi seire ja hindamine – tegevuspiirkonna elu edendamiseks tehakse piirkonna arenguks olulistes valdkondades uuringuid, toimib strateegia ja LHKK tegevuse seire ja hindamine.
4. Tegevuspiirkonnaüleste projektide arv kasvab – LHKK on aktiivne tegevuspiirkonnaüleste projektide juht, tehakse koostööprojekte teiste organisatsioonidega nii siseriiklikul kui rahvusvahelisel tasandil (vt meede 4).
5. Toimib kommunikatsioon LHKK sidus- ja sihtgruppidega – LHKK teeb huvigruppidele kättesaadavaks info toetusvõimalustest, toetust saanud projektidest, nende tulemustest ning korraldab piirkonna kohaturundust.

LHKK struktuur koosneb järgmistest ametikohtadest*

(tegevused loetletud alljärgnevas tabelis):

Põhitegevus

- meetmejuhid
 - ettevõtlikkus (meede 1.1);
 - tooted ja teenused (meede 1.2);
 - kogukond (meede 2.1);
 - elukeskkond (meede 2.2);
 - Loode-Eesti (meede 3);
- multifondide ja koostöö (Leader tegevusgruppide vahel) koordinaator;
- büroojuht.

Tugitegevused

- meeskonna koordineerimine;
- turundustegevuse korraldamine;
- IT halduse korraldamine;
- finantsjuhtimine;
- õigusaabi korraldamine.

Struktuurisiseselt jagunevad struktuuriüksuste ja meeskonnaliikmete rollid ja ülesanded alljärgnevalt:

	Tegevus	Tegevuse alus
JUHTIMINE		
Üldkoosolek	<ul style="list-style-type: none"> muudab põhikirja ja põhieesmärki; määrab juhatuse liikmete arvu, seab üles juhatuse liikme kandidaadid ja kinnitab valimise korra tagades partnerluse laiapõhjalise esindatuse põhimõtted, valib ja kutsub tagasi juhatuse liikmed; määrab revisjonikomisjoni liikmete arvu, valib revisjonikomisjoni ja kinnitab audiitori; otsustab ühingu kuuluvate kinnisasjade ja registrisse kantavate vallasasjade võõrandamise ja asjaõigustega koormamise ja määrab tingimused nimetatud tehinguteks; kinnitab majandusaasta aruande, revisjonikomisjoni otsuse ja audiitori järeldusotsuse; kinnitab tegevuskava, eelarve, tegevusgrupi kohaliku arengu strateegia ja strateegia rakendamise kava. 	Põhikiri
Liige	<ul style="list-style-type: none"> järgib ühingu põhikirja ja häid tavasid; osaleb üldkoosolekul ja ühingu tegevuses ning täidab üldkoosoleku või juhatuse otsusega pandud kohustusi; omab õigust olla valitud ühingu organi liikmeks; omab õigust saada ühingu juhatusest ja muudelt organitelt teavet ühingu tegevuse kohta; omab õigust kasutada ettenähtud korras ühingu vara; tasub määratud tähtajaks liikmemaksu; teatab viivitamatult oma kontaktandmete muutumisest. 	Põhikiri
Juhatus	<ul style="list-style-type: none"> otsustab liikmete vastuvõtmise; kinnitab liikmemaksu tasumise tingimused ja korra; valib juhatuse esimehe ja aseesimehe; määrab kindlaks ühingu tegevuse vormid ja meetodid; koostab ühingu tegevuskava ja eelarve projekti ning esitab üldkoosolekule kinnitamiseks; moodustab töögrupid; esitab ühingu aastaaruande üldkoosolekule; võtab tööle töötajad, määrab nende tööülesanded ja töötasu ning annab volitused; kutsub kokku üldkoosoleku ja valmistab ette päevakorra; annab liikmetele nende nõudel vajalikku teavet ühingu tegevuse kohta; korraldab raamatupidamise arvestuse vastavalt raamatupidamise seadusele ja koostab majandusaasta aruande ja tegevusaruande seaduses sätestatud korras. 	Põhikiri Juhatuse töökord

	Tegevus	Tegevuse alus
Juhatuse liige	<ul style="list-style-type: none"> esindab kohaliku omavalitsusüksuse kohaliku omavalitsuse organit, ettevõtjaid või vabaühendusi, vastavalt sellele kas on ise kohaliku omavalitsusüksuse, ettevõtja või vabaühenduse esindaja, teavitab esindatava kohaliku omavalitsusüksuse omavalitsuse organit, ettevõtjaid või vabaühendusi tegevusgrupi tegevusest ja kogub neilt teavet juhatuse otsuste vastuvõtmiseks; osaleb juhatuse koosolekul. 	Põhikiri Juhatuse töökord
Juhatuse esimees	<ul style="list-style-type: none"> juhhib juhatuse tööd - kutsub kokku, valmistab ette ja juhatab juhatuse koosolekuid; esindab organisatsiooni oma volituste piires. 	Põhikiri Juhatuse töökord
JÄRELEVALVE		
Revisjonikomisjon	<ul style="list-style-type: none"> kontrollib ühingu juhtorganite poolt vastuvõetud otsuste ja muude aktide täitmist, vara ja vahendite kasutamist ja käsutamist. 	Põhikiri Revisjoni komisjoni töökord
Audiitor	<ul style="list-style-type: none"> avaldab arvamust kas finantsaruanded on kajastatud kõigis olulistest osades õiglaselt või annavad õige ja õiglase ülevaate kooskõlas finantsaruandluse raamistikuga. 	Põhikiri
PÕHITEGEVUS		
Hindamis-komisjon	<ul style="list-style-type: none"> hindab projekttoetuse taotlusi. 	Hindamis komisjoni töökord
Meetmejuht	<ul style="list-style-type: none"> viib ellu tegevuskava vastava meetme osas vastavalt eelarvele ja rakenduskavale; nõustab meetme projektitaotlejaid taotluse sisu- ja vormistamise küsimustes; teostab projektitaotlusedokumentide tehnilist kontrolli; kontrollib ja kinnitab projektitaotlejate kuludeklaratsioonid; korraldab meetme valdkonna uuringud; töötab välja meetme seirekorralduse ja korraldab seiret; koostab ja juhhib meetme valdkonna LHKK projekte ja on esindaja meetme valdkonna projektides, kus LHKK osaleb; juhhib teistest rahastusallikatest rahastatud meetme valdkonna projekte; loob ja hoiab asja- ja ajakohasena meetme andmebaasi ja aruandluse; jagab teavet meetme valdkonna teiste rahastusallikate kohta; korraldab meetme teavitustegevust ja sündmusi; hoiab end kursis meetme valdkonnaga ja osaleb meetme valdkonda puudutavatel sündmustel. 	(töö)leping

	Tegevus	Tegevuse alus
Multifondide ja koostöö koordinaator	<ul style="list-style-type: none"> viib ellu tegevuskava vastava meetme osas vastavalt eelarvele ja rakenduskavale; korraldab meetme valdkonna uuringud; töötab välja meetme seirekorralduse ja korraldab seiret; koostab ja juhhib meetme valdkonna LHKK projekte ja on esindaja meetme valdkonna projektides, kus LHKK osaleb; loob ja hoiab asja- ja ajakohasena meetme andmebaasi ja aruandluse; koostab projektitoetuse taotlusi teistele rahastusallikatele ja juhhib neid; korraldab meetme teavitustegevust ja sündmusi; hoiab end kursis meetme valdkonnaga ja osaleb meetme valdkonda puudutavatel sündmustel; 	(töö)leping
Büroojuht	<ul style="list-style-type: none"> korraldab PRIA-ga seonduvad tegevusgrupi toimingud ja tehnilise asjaajamise (maksetaotluse koostamine); korraldab ühingu raamatupidamise; korraldab asjaajamise ja ühingu aruandluse; korraldab taotlusvoorude tehnilise ettevalmistamise; korraldab hindamiskomisjoni tehnilise töö: 	(töö)leping
TUGITEGEVUS		
Meeskonna koordineerimine	<ul style="list-style-type: none"> valmistab ette tegevuskava, eelarve ja rakenduskava projekti juhatusele; koordineerib ja jälgib tegevuskava täitmist vastavalt eelarvele ja rakenduskavale; koordineerib koostööd liikmete, siht- ja sidusrühmade ning teiste organisatsioonidega; esindab organisatsiooni oma volituste piires. 	
Turundustegevusekorraldamine	<ul style="list-style-type: none"> koostab turundusstrateegia ja -plaani; koordineerib teavitustegevust ja sündmuste korraldamist. 	
IT halduse korraldamine	<ul style="list-style-type: none"> korraldab IT arendustegevusi ja haldust 	
Finantsjuhtimine	<ul style="list-style-type: none"> korraldab finantsalase nõustamise 	
Õigusabi korraldamine	<ul style="list-style-type: none"> korraldab õiguslase nõustamise 	

* Kõik struktuuris olevad ametikohad ja tugitegevused on osalise tööajaga. Kõikide ametikohtade ja tugitegevuste töökoormused täpsustatakse peale Leader määruse ja rakenduskava kinnitamist. Nii meetmeid kui ka tugitegevusi võib kombineerida töötajate vahel.

LHKK kui organisatsiooni mõõdikud on järgmised:

	Mõõdik	Sihtväärtus 2020. aastal	Allikas
VÄLJUNDNÄITAJAD	PRIA poolt rahastatud projektide arv	350	Rahastatud projekt
	Toimiv seire	Olemas	Tegevusgrupp
	Teavitus- ja koolituste arv	25	Maksetaotlus
	Teavitus- ja koolitustel osalejate arv (eraldi naised ja mehed; kuni 39a ja 40a ja vanemad)	250	Maksetaotlus
	Uuringute arv	2	Maksetaotlus
	Uuringutel osalejate arv (eraldi naised ja mehed; kuni 39a ja 40a ja vanemad)	250	Maksetaotlus
	Ürituste arv	10	Maksetaotlus
	Üritustel osalejate arv (eraldi naised ja mehed; kuni 39a ning 40a ja vanemad)	250	Maksetaotlus
TULEMUSNÄITAJAD	LEADER-meetmest esmakordselt toetuse saajate arv	20	Maksetaotlus
	Teadlikkus ja hinnang LHKK tegutsemisele (kvalitatiivne näitaja)	-	Arvamusuuring

11.2 Projektide hindamine

Kõik tähtaegselt esitatud taotlused läbivad nõuetele vastavuse kontrolli.

Projekti tehnilised tingimused on järgmised:

- Projekt on vastavuses ja taotleja on lisanud viited järgmistele dokumentidele: kohaliku omavalitsuse arengukava ja üldplaneering, muud piirkonna arengut kujundavad dokumendid, sealhulgas valdkondlikud arengukavad.
- Projekti tegevuskava on teostatav ja eelarve realistlik.
- Eelarve ja tegevuskava on omavahel kooskõlas, projektiga seotud kulutused on proportsionaalses seoses projekti tegevuste ja eesmärkidega.
- Tegevused on loogilises järjestuses, tegevuskavast on võimalik välja lugeda, kuidas projekti eesmärgid samm sammult ellu viiakse.
- Eelarve on piisava detailsusega lahti kirjutatud ning kajastab kulutusi iga tegevuse lõikes.
- Toetuse taotleja omab ressursi projekti elluviimiseks (raha, inimesed).

- Eelarve on kooskõlas turusituatsiooniga ning ei sisalda ebamõistlikke kulusid.
- Olemas on korrektsed hinnapakumised või hinnakalkulatsioon.

Taotluse sisulist hindamist teostab hindamiskomisjon, kelle ülesandeks on hinnata taotluste vastavust strateegiale, rakenduskavale ja kehtestatud projektide valiku kriteeriumitele. Hindamiskomisjon teeb PRIA-le ettepaneku taotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja taotluse rahastamise suuruse määramise kohta.

Projektide sisulised valikukriteeriumid ja hindamiskaalad on alljärgnevad:

Hindamiskriteerium 1 - Projekti põhjendatus

- Selgelt on määratletud probleem või arengueeldus, mida soovitakse lahendada ning kirjeldatud soovitud tulemust.
- Probleemi on lahendatud innovaatseliselt või lahendus omab uuenduslikku lähenemist.
- Projekt on vastavuses ja taotleja on lisanud viited järgmistele dokumentidele: LHKK strateegia, kohaliku omavalitsuse arengukava ja üldplaneering, muud piirkonna arengut kujundavad dokumendid, sealhulgas valdkondlikud arengukavad.

Hindepunktide skaala 1 - 5

Hindepunktide kirjeldus:

Probleemi ei ole piisavalt põhjendatud, projekti vajalikkus ei tule projekti kirjeldusest välja. Pakutud lahendus ei leevenda kirjeldatud probleemi ega ole vastavuses LHKK strateegiaga.	1
Projekti vajalikkus on välja toodud, kuid nõrgalt põhjendatud. Projekt lahendab probleemi osaliselt või lühiajaliselt.	3
Projekt on piisavalt põhjendatud (arvandmete ning näidetega), projekti vajalikkus tuleb selgelt kirjeldusest välja ning pakutud tulemlahendus lahendab probleemi.	5

Hindamiskriteerium 2 - Projekti tegevuskava ja eelarve (meetmes 1.2 ka äriplaani)

- Projekti tegevuskava on teostatav ja eelarve realistlik.
- Projekt sisaldab nõuetekohast äriplaani, millest ilmneb arendatava toote või teenuse vajadus ja jätkusuutlikkus (kohaldub meetmes 1.2).
- Eelarve ja tegevuskava on omavahel kooskõlas; projektiga seotud kulutused on proportsionaalses seoses projekti tegevuste ja eesmärkidega.
- Tegevused on loogilises järjestuses; tegevuskavast on võimalik välja lugeda, kuidas projekti eesmärgid samm-sammult ellu viiakse.
- Eelarve on piisava detailsusega lahti kirjutatud ning kajastab kulutusi iga tegevuse lõikes.
- Organisatsioon omab ressursi projekti elluviimiseks (raha, inimesed).
- Eelarve on kooskõlas turusituatsiooniga ning ei sisalda ebamõistlikke kulusid.
- Olemas on korrektsed hinnapakkumised või hinnakalkulatsioon.

Hindepunktide skaala 1 - 5

Hindepunktide kirjeldus:

Projekti tegevuskava ja eelarve ei ole omavahel kooskõlas. Eelarve sisaldab ebamõistlikke kulutusi, hinnapakkumised ei vasta turusituatsioonile ja pole kontrollitavad. Eelarve ei ole piisava detailsusega lahti kirjutatud. Ei suudeta näidata finantseerimise allikat.	1
Projekti tegevuskava on arusaadav, samas kõik tegevused ei taga või pole olulised tulemuse saavutamiseks. Eelarve sisaldab osaliselt ebamõistlikke kulutusi, eelarve detailsus vajab parendamist.	3
Projekti tegevuskava ja eelarve on omavahel kooskõlas. Eelarve on mõistlik, hinnapakkumised vastavad turusituatsioonile. Eelarve on piisava detailsusega lahti kirjutatud. Omafinantseerimise allikas (allikad) on kirjeldatud.	5

Hindamiskriteerium 3 - Projekti mõju

- Projekt on suunatud taotlejast väljapoole ja omab mõju nii elanikele kui ka piirkonnale (küla, vald, LHKK piirkond).
- Projekti tulemusel lisanduvad uued teenused või tooted, mille järele on nõudlus ning seeläbi paraneb elukvaliteet.
- Kasusaajate hulk on arvuliselt välja toodud, soovituslikult on kasusaajad kaasatud ka projekti planeerimise ning elluviimise faasis.

Hindepunktide skaala 1 - 5

Hindepunktide kirjeldus:

Projekt ei oma mingisugust mõju piirkonnale ning kogukonnale, vaid on suunatud ainult taotlejale. Kasusaajate hulk organisatsioonis on väike. Teavitatus projekti tegevuste kohta on puudulik.	1
Projekt omab positiivset mõju piirkonnale ja kohalikele elanikele, kuid mõju jääb lühiajaliseks. Eel-dused uute toodete/teenuste loomiseks või elukvaliteedi tõstmiseks on vähesed.	3
Projekt omab väga tugevat positiivset mõju tervele piirkonnale ning elanikele, projekti tulemusel paraneb elukvaliteet, toodete või teenuste kättesaadavus paraneb oluliselt. Projekti tegevuskavast on piirkonda teavitatud piisavalt.	5

Hindamiskriteerium 4 - Projekti ja organisatsiooni jätkusuutlikkus

- Projekti elluviimise järgselt jätkuvad tegevused enam kui 24 kuud (investeeringute puhul vähemalt 60 kuud)
- Elluviidud projekt on oluline sisend jätkuprojektide teostamiseks.
- Taotleja on finantsiliselt stabiilne ning võimeline jätkama ning arendama planeeritud tegevusi.
- Tagatud on soetatud vara/investeeringu säilitamine ja hoidmine ning sisse viidud selle kasutamise kord. Tagatud on vara/investeeringu sihtotstarbeline kasutamine vastavalt Leader määrusele.

Hindepunktide skaala 1 - 5

Hindepunktide kirjeldus:

Tegevus ei jätku peale projektis ettenähtud tegevuskava elluviimist ega anna ka sisendit järgmiseks tegevuseks, organisatsioon ei oma võimekust tegevuse jätkamiseks	1
Tegevused jätkuvad peale projekti lõppu vähemalt 24 kuud (investeeringu korral 60 kuud), sisend jätkutegevuseks on antud, samas pole selget ülevaadet edasiseks tegevuseks. Organisatsiooni finantsvõimekus keskpärane, soetuste/investeeringute säilitamine ning kasutamise ülevaade vajab parendamist ja selgemaid reegleid	3
Tegevused jätkuvad peale projekti lõppu enam kui 60 kuud, elluviidud projekt on oluline tulevaste tegevuste jätkamiseks, organisatsioon on tugev ja stabiilne. Soetuste/investeeringute puhul on edasine finantseerimine tagatud. Vara säilitamine, vajadusel hoiustamine ning kasutamise reeglid on konkreetselt kirjeldatud, vastutaja määratud ja kontroll lihtsasti teostatav.	5

Hindamiskriteerium 5 - Piirkondlik ühistöö

- Ühistööd teevad erinevate sektorite organisatsioonid.
- Piirkonna organisatsioonid teevad ühistööd projektide planeerimisel ja elluviimisel, et suurendada kaasatud organisatsioonide võimekust ning panustada käesoleva strateegia eesmärkide saavutamisse.

Hindepunktide skaala 1 - 5

Hindepunktide kirjeldus:

Projekti tegevustega ei kaasne koostöö erinevate piirkonna organisatsioonidega	1
Projekti planeerimise ja elluviimise juurde on kaasatud vähemalt 1 organisatsioon piirkonnas. Koostöö on nähtav läbi erinevate tegevuste	3
Projekti on kaasatud vähemalt 3 erinevat organisatsiooni või valda LHKK piirkonnas. Koostöö toimub terve projekti kestel planeerimisest kuni elluviimiseni, see on nähtav nii tegevuskavas kui ka rollide jaotumisest.	5

Valikukriteeriumite osakaalud varieeruvad meetmete lõikes vastavalt meetmete eesmärkidele, sisule ja oodatavatele tulemustele.

11.3 Seire

Seire ja sisehindamise ülesanne on pakkuda tegevusgrupi liikmetele ja elanikkonnale teadmist sellest, mida on tehtud ja millise edukusega, milline on ümbritseva keskkonna olukord ja millised muutused toimuvad. Seiretuumaks on mõõdikute süsteemi loomine ja kehtestamine. Seire käigus talletatakse andmed mõõdikute väärtuste arvutamiseks. Seirenäitajate olemasolu on aluseks sisehindamisele, mis annab infot:

1. kohaliku tegevuspiirkonna kohta (ühiskonna või valdkonna tasand);
2. kohaliku tegevusgrupi arengu kohta (indiviidi tasand).

Seire korraldaja on LHKK. Seire korraldust võib vaadelda kahel tasandil:

1. Toetuse saaja tasand. Toetuse saajate ja tegevuste pidev seire. Puudutab PRIA poolt väljamakstud projektide väljundeid ja tulemusi. Küsitlusega seotud tulemusnäitajaid kogutakse üks kord kahe aasta jooksul.
2. Piirkonna tasand. Strateegia mõju seire, mis toimub strateegia rakendamisperioodi jooksul kaks korda, kuna rakendatud projektide mõjud ilmnevad 2 kuni 3 aasta jooksul pärast projekti väljamaksmist. Mõjude seire toimub 2018. ja 2020. aastal. Mõjude hindamisel kasutatakse lisaks mõjunäitajatele ka väljund- ja tulemusnäitajaid.

Rahastatud projektide seire ja tegevusgrupi sisehindamise korraldamine toimub järgmiste etappide kaupa:

1. Seire: andmete kogumine. Andmeid kogutakse ühtse metoodika alusel ning talletatakse ühtsesse andmebaasi.
 - Väljund- ja tulemusnäitajaid kogutakse pidevalt (v.a küsitlusega kogutavad andmed, mida kogutakse kord kahe aasta jooksul). Andmed sisestatakse andmebaasi toetuse väljamaksmise järgselt. Andmeid kogub LHKK tegevmeeskonda kuuluv koordinaator või on toetuse saajad kohustatud esitama ise vastavad andmed tegevusgrupile. Andmed kogutakse meetmete ja kohalike omavalitsuste lõikes.
 - Mõjunäitajaid kogutakse kaks korda strateegia rakendamise jooksul ning nende projektide kohta, mis on PRIA poolt loetud lõpetatuks ja mille toetuse väljamaksmisest on möödunud kaks kuni kolm aastat. Andmete kogumise ostab LHKK sisse eksperttööna. Kvalitatiivsete hinnangute andmiseks meetmete 1.2, 2.1, 2.2 ja 3 ning LHKK kui organisatsiooni mõju kohta viiakse läbi perioodilised arvamusuuringud – sihttaseme fikseerimiseks strateegia rakendamise eelselt (sügisel 2015), strateegiaperioodi vahhindamise käigus (eeldatav läbiviimise aeg 2018-2019) ning strateegia-perioodi lõpus.
2. Hindamine: andmete töötlemine ja aruande koostamine. Andmeid töödeldakse ühtse metoodika alusel. Väljund- ja tulemusnäitajatega väljendatakse projek-

tide panustamist strateegia alameetmete ja meetmete eesmärkidesse (sh saavutustaseme määratlemine), MAK 2014-2020 sihtvaldkondadesse ning antakse ülevaade projektide ja meetmete rakendumise edukusest kohalike omavalitsuste lõikes. Mõjunäitajatega väljendatakse projektide panustamist strateegia üldeesmärki.

3. Hindamistulemuste esitamine. Hindamistulemused avalikustatakse üldkoosolekul ja LHKK kodulehel ning jagatakse vajadusel välishindajatele. Väljund- ja enamuse tulemusnäitajate tulemused esitatakse iga-aastaselt, mõjunäitajad aastatel 2018 ja 2020.

11.4 Strateegia uuendamine

Strateegia uuendamine või muutmine tuleb päevakorda siis, kui ilmnevad asjaolud, mille tõttu kohalik tegevusgrupp ei vasta LEADER kohaliku tegevusgrupi piirkonna ja liikmelisuse nõuetele (Leade-määruse § 3 kuni 5) või strateegia ei vasta tegevuspiirkonna vajadustele. Strateegia uuendamine on vajalik ka juhul, kui tegevuspiirkonnas leiavad ased haldusterritoriaalsed ümberkorraldused. Strateegia uuendamise või muutmise vajadus peaks ilmnema strateegia seire ja hindamise tulemustest (strateegia eesmärkide sihttasemete täidetud või alatäidetud). Strateegia uuendamise või muutmise vajadust hinnatakse 2017. aastal. Strateegia muutmine toimub LHKK juhatuse poolt sätestatud korras. Juhul, kui strateegia uuendamise-muutmise käigus muutub oluliselt strateegia üldeesmärk, alameesmärkide hierarhia ja toetusmeetmete struktuur, siis tuleb kaasamistegevusi läbi viia samalaadset struktuuri järgides, mille alusel viidi läbi kehtiva strateegia kaasamis- ja teavitustegevusi.



12. STRATEEGIA RAHASTAMISKAVA

LHKK tegevuspiirkonna eelmise perioodi strateegia rakendamise ja tegevusgrupi arendamise eelarve oli veidi alla 3 mln euro. Perioodil 2014–2020 on strateegia rakendamise eelarve maht umbes sama suur, kuid täpsem eelarve selgub tegevuspiirkonna strateegia rakendumise eel. Tabelis 5 on toodud piirkonna eelarve jaotus meetmete ja alameetmete kaupa. Tabelist on välja jäetud tegevusgrupi jooksvad ja piirkonna elavdamise kulud (20% tegevuspiirkonna eelarvest).

Tabel 5. Tegevuspiirkonna strateegia (projektide) hinnanguline jaotus.

Meetme või alameetme nimetus	Meetme osatähtsus eelarvest	Alameetme osatähtsus eelarvest
Meede 1. Ettevõtlikkus ja ettevõtlus.	40%	
Alameede 1.1. Ettevõtlikkus		10%
Alameede 1.2. Tooted ja teenused		30%
Meede 2. Elukeskkond.	30%	
Alameede 2.1. Kogukond		10%
Alameede 2.2. Elukeskkond		20%
Meede 3. Loode-Eesti.	20%	20%
Meede 4. Koostöömeede.	10%	10%
KOKKU	100%	100%

Projektitoetuse eelarve (80% kogu eelarvest) hinnanguline jaotus aastate lõikes on järgmine:

- 2015 – 0%
- 2016 – 20%
- 2017 – 20%
- 2018 – 20%
- 2019 – 20%
- 2020 – 20%

Strateegia rakendamise ja tegevusgrupi eelarve (20% kogu eelarvest) hinnanguline jaotus aastate lõikes on järgmine:

- 2015 – 3%
- 2016 – 17%
- 2017 – 17%
- 2018 – 17%
- 2019 – 17%
- 2020 – 17%
- 2021 – 5%
- 2022 – 5%
- 2023 – 5%

Lisaks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) rahastamisallikale kaasatakse strateegias kirjeldatud tegevuste elluviimiseks ja tegevusgrupi jätkusuutlikkuse tagamiseks ka muid rahastusallikaid nagu LHKK liikmemaksud (liikmemaks kohalikele omavalitsustele on suurem kui teistel liikmetel), projektitaotlejate omafinantseeringud, sildfinantseerimised, kohalike omavalitsuste rahalised toetused, annetused, muud projektipõhised tulud, teised fondid, riigi tugistruktuurid, erasektor ning tegevusgrupi liikmete ja toetuse saajate vabatahtlik töö.

KASUTATUD MATERJALID

- Dargan, L. and Shucksmith, M. (2008), *LEADER and Innovation. Sociologia Ruralis*, 48: 274–291.
- Harju maakonna arengustrateegia 2025. Lisa 2. *Harju maakonna sotsiaalmajandusliku olukorra analüüs. Tallinn 2014.*
- Harju maakonna arengustrateegia 2025. Lisa 3. *Harjumaa konkurentsivõime tugevdamise kava valdkondade prioriseerimise alused. Tallinn 2014.*
- Eesti maaelu arengukava 2014–2020.* Põllumajandusministeerium.
- Eesti regionaalarengu strateegia 2014–2020.* Siseministeerium. 2013.
- Eestis hõivatud elukoha ja töökoha analüüs.* REL 2011.
- Ettevõtlusküsitluse tulemused.* LHKK, Faktum&Ariko. 2015.
- Euroopa Liidu struktuurfondide ja Eesti siseriiklike toetuste ülevaade perioodil 2014–2020 lähtuvalt LEADER meetme fookusest.* Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. Tallinn 2015.
- Keila valla arengukava 2015–2022.* Keila 2014.
- Kernu valla arengukava aastateks 2014–2020.
- Kodanikualgatust toetavad väärtused ja käitumismustrid Eesti elanikkonnas 2011–2012. Uuringu raport. *Kodanikeühiskonna uurimis- ja arenduskeskus.* Tallinna Ülikool. Tallinn 2012.
- Kodanikuühenduste hetkeseis ja arenguplaanid Harjumaal.* Harjumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. 2009.
- Kohaturunduse strateegia 2020 (Loode-Eesti).* Lääne-Harju Koostöökogu. 2014.
- Konkurentsivõime kava "Eesti 2020".* Vabariigi Valitsus. 2013.
- LEADERi kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord.* RT I, 17.10.2014, 9.
- Lee, J., A. Árnason, A. Nightingale and M. Shucksmith (2005) Networking: social capital and identities in European rural development. *Sociologia Ruralis* 45 (4) pp. 269–283.
- Lääne-Harju Koostöökogu hindamistabel. *Strateegiate vahehindamise intervjuu kokkuvõte* (13.09.2013)
- Lääne-Harju Koostöökogu LEADER strateegia 2011–2013.*
- Lääne-Harju Koostöökogu strateegia uuendamise protsessi ettevalmistavad tegevused. *Lõpparuanne.* Tellija: MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu. Koostaja: OÜ Vesterra.
- Lääne-Harjumaa omavalitsuste koostöö rakenduskava.* 2013.
- Nissi valla arengukava 2012–2030, tegevuskava 2014–2018.* Riisipere 2012.
- Padise valla arengukava 2013–2025.
- Paldiski linna arengukava aastani 2025.
- Regionaalse pendelrände kordusuuring. *Regionaalministri valitsemisala.* Vastutav täitja TÜ inimgeograafia ja regionaalplaneerimise õppetool. Tartu 2013.
- Euroopa Liidu majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020“.
- Strateegia koostamise käsiraamat.* Põllumajandusministeerium. 2015.
- Vasalemma valla arengukava 2012–2021.* Vasalemma. November 2011.
- Statistikaamet, www.stat.ee (23.03.2015)
- MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu, www.vomentaga.ee (25.03.2015)

LISAD

Lisa1.Strateegia kaasamise protsessi kirjeldus

Kaasamise tase	Toimumise aasta	Sihtgrupp ja sidusrühm	Kaasamise meetod	Sisend strateegiasse
1, 2	2013	Kodanikud, kodanikuühendused, ettevõtjad, KOV esindajad	Infopäev	Strateegia uuendamise vajalikkus, indikatiivne ajakava. Lääne-Harju valdadevahelised, kogukonna arengut toetavad ühisprojektid – ideed, vajadused, võimalused uuel rakendusperioodil.
1, 2	2013	Kodanikud, kodanikuühendused, ettevõtjad, KOV esindajad	Lääne-Harju Koostöökogu strateegia 2014-2020 avaseminar	Ühiskondliku mõju hindamine Lääne-Harju Koostöökogu näite põhjal.
1, 2	2013	Kodanikuühendused	Vabaühenduste ümarlaud	Kogukondlik vajadus, ehk milliseid positiivseid muutusi ootame uue strateegia valguses. Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
1, 2	2013	Ettevõtjad	Ümarlaud	Millistes valdkondades saab piirkond edukas olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
1	2013	Liikmed	LHKK üldkoosolek	Ülevaade LHKK strateegia uuendamise protsessist.
2	2013	Koostööpartnerid Harjumaa Leader tegevusgrupid, Harjumaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus	Ümarlaud	Nõustamistasandid uuel strateegia rakendusperioodil Harjumaal. LHKK poolt kokku kutsutud tegevjuhtide ümarlaud, arutelu ühiste nõustamistasandite väljatöötamiseks (mittetulundusühendused ja ettevõtjad). Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
1, 2	2013	Konverentsil VÕIN kohtusid Lääne-Harju piirkonna noortega tegelevad spetsialistid ja vabatahtlikud ning noorte temaatikaga seotud organisatsioonid	Konverents	Kuidas noori ja noortega töötavaid inimesi kaasata piirkonna arengusse? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
2, 3	2013	Fookusgrupid Valdkondlikud eksperdid	Intervjuud	Vesterra OÜ. Lääne-Harju Koostöökogu strateegia uuendamise protsessi ettevalmistavad tegevused: väliskeskonna analüüs, sisekeskkonna analüüs, eelneva(te) strateegiate eesmärkide täitmise ning saavutatud tulemuste mõõtmine ning tulemuste analüüs ehk strateegia sisehindamine. Fookusgrupi-intervjuud viidi läbi sektorite lõikes (KOV, ettevõtjad ja ühendused), poolstruktureeritud ekspertintervjuud viidi läbi väliste ekspertidega (Koit Kelder/SKK; Kersti Kracht/EVEA; Maris Jõgeva/EMSL; Michael Kull/MTT Agrifood).
1	2013	LHKK liikmed	Üldkoosolek	1. 1. Strateegia uuendamine. Väliskeskonna analüüsi tulemus, sisekeskkonna analüüsi tulemus, piirkonna valdade arengukavadega seotud plaanimise ja hindamise meetodika tutvustus. 2. 2. Strateegia välishindamine ja sissejuhatus järgmise perioodi strateegia koostamise arutelluse. Jüri Sakkeus, Tallinna Ülikooli Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi projektijuht. 3. 3. Strateegia uuendamise kava ettevalmistamine.
1	2014	LHKK juhatuse liikmed	Juhatuse koosolek	Strateegia koostamise tegevuskava/ajakava kokkuleppimine.
3	2013	LHKK juhatuse liikmed	Planeerimise juhtgrupi moodustamine	Strateegiat asub etapiliselt koostama juhatusest valitud viieliikmeline juhtgrupp, kes esitleb oma tegevuse tulemeid LHKK juhatuse igakuistel kohtumistel ja teistel tegevuskavas ettenähtud sündmustel.
2, 3	2014	Elanikud, ettevõtjad, KOV, partnerid, MTÜd	Kohaturunduse töörühm. Arenguseminar	Ühtse kohaturunduspiirkonna SWOT analüüsi koostamine.
3	2014	Juhatuse liikmed	Juhatuse koosolek	5 valla ülesed ühtsed eesmärgid: ettevõtted, MTÜd, KOVid. Eesmärkide hierarhia, strateegia koostamise ajakava kinnitamine.

Kaasamise tase	Toimumise aasta	Sihtgrupp ja sidusrühm	Kaasamismeetod	Sisend strateegiasse
3	2014	Juhatuse liikmed	Planeerimise juhtgrupp Seminar	Leader Foorum ja Leader Liit ühisüritus, LHKK strateegia planeerimise arutelu.
1, 3	2014	Sädeinimesed, külavanemad, LHKK liikmed, piirkonna kodanikud (sh noored)	Strateegiafoorum Laulasmaal	Uue perioodi ootused ja sidusus laiema kontekstiga, valdkonnad ja hetkel aktuaalsed teemad.
2, 3	2014	Elanikud, ettevõtjad, KOV, partnerid, MTÜdKohaturunduse töörühm	Arenguseminar II	Kohaturunduslik väärtuspakkumine sihtgruppidest lähtuvalt. Visioon. Arengueesmärgid ja mõõdikud.
2, 3	2014	Juhatuse liikmed	Planeerimise juhtgrupp	4.02 Strateegiaseminaril saadud sisendi analüüs - väärtused, prioriteedid, meetmed Kaasamiskava
13	2014	Juhatuse liikmed	Juhatuse koosolek	Esmaversioon LHKK Strateegia töökavandist 2014-2020 meetmed: prioriteedid, eesmärgid, väärtused, kommunikatsioon.
2, 3	2014	Elanikud, ettevõtjad, KOV, partnerid, MTÜdKohaturunduse töörühm	Arenguseminar III	Ühtse turunduspiirkonna kohaturunduse tegevuskava koostamine.
3	2014	LHKK liikmed, partnerid	Üldkoosolek	LHKK 2014-20120 Strateegia tööversiooni tutvustamine.
2, 3	2014	Elanikud, ettevõtjad, KOV, partnerid, MTÜd	Töötuba	Strateegiadokumendi loomine: uuringute, töörühmade sisendite põhjal SWOT koostamine.
2, 3	2014	LHKK juhatus, tegevmeeskond	Koosolek	Strateegia ettevalmistamise toetuse kava koostamine.
1	2014	Liikmed, juhatus, tegevmeeskond	Üldkoosolek	Tegevuspiirkonna laienemine (liitus Paldiski) Lääne-Harju Koostöökogu 2014+ arengustrateegia ettevalmistamise toetuse tegevuskava kinnitamine.
1	2014	Liikmed, juhatus, tegevmeeskond	Üldkoosolek	LHKK 2014+ strateegia koostamise tööjaotuse kinnitamine.
1	2014	Tegevmeeskond, juhatuse esimees, ekspert	Koosolekud	LHKK 2014+ strateegia ettevalmistamise meeskonna värbamine ja tööle rakendamine.
1	2015	Kogu tegevuspiirkond (elanikud, ettevõtted, ühendused)	Ajalehe väljaandmine	LHKK tegevusi (sh strateegia koostamist ja selle raames toimuvaid üritusi) tutvustav 8-küljeline ajaleht „Lood Loodest“, mis edastati otsepostituse teel kõigile tegevuspiirkonna elanikele, ühendustele ja ettevõtetele; lisaks levitati ajalehte piirkondlikel üritustel ning veebiversiooni sotsiaalmeedia ja LHKK kodulehe kaudu.
2, 3	2015	Liikmed, juhatus, tegevmeeskond, strateegiameeskond, partnerid	Strateegiafoorum Pärnus	Koostöös Sihtasutusega Poliitikauringute Keskus Praxis viidi läbi sektoritevahelisele koostööle keskendunud strateegiaseminar koos koolituse ja grupitöödega, mille käigus osalised andsid olulise sisendi toetusmeetmete kujundamiseks ja täpsustamiseks.
2	2015	Tegevuspiirkonna ettevõtted, FIE ja MTÜd	Sotsioloogiline uuring	Faktum-Ariko poolt läbiviidud sotsioloogiline uuring tegevuspiirkonna majanduslikult aktiivsete ühenduste, ettevõtjate ja FIEde seas, eesmärgiga välja selgitada selle sihtgrupi arengu- ja toetustevajadused jm huvid.
2, 3	2015	Tegevmeeskond, strateegiameeskond, liikmed, piirkonna ettevõtete, ühenduste ja omavalitsuste esindajad	Ettevõtluspäev	Alanud EL finantsperioodi ettevõtjatele ettenähtud toetusvõimaluste tutvustus (HEAK, Eesti Töötukassa, LHKK), strateegiakohvik ideede kogumiseks LHKK uue ettevõtlusmeetme kujundamiseks.
2, 3	2015	Tegevmeeskond, strateegiameeskond, piirkonna omavalitsuste esindajad	Omavalitsuse seminar	LHKK 2014+ strateegiametmete tööversiooni tutvustus piirkonna omavalitsuste esindajatele, arutelu ja tegevused (tagasiside kogumine) omavalitsuste rollist LHKK strateegia elluviimisel.
2, 3	2015	Liikmed, juhatus, tegevmeeskond, strateegiameeskond, partnerid, tegevuspiirkonna elanikud, ettevõtjad, ühendused	Strateegiafoorum Laitses	LHKK 2014+ strateegia eelnõu tutvustamine, meetmepõhise tagasiside kogumine töögruppides maailmakohviku meetodil.
1,2,3	2015	Liikmed, juhatus, tegevmeeskond, strateegiameeskond, partnerid	Strateegia avalikustamine, tagasiside kogumine	LHKK 2014+ strateegia eelnõu avalikustamine LHKK kodulehel ja liikmetele edastamine, kirjaliku tagasiside kogumine